VIAȚA ILUSTRATĂ

ANUL IV. Nr. 6

IUNIE 1937

Panteli Stanciu: PORTRET

Anul IV Cluj, Iunie 1937 Nr. 6

VIAŢA ILUSTRATĂ

Director: NICOLAE COLAN
EPISCOPUL CLUJULUI

PENTRU O ROMÂNIE TARE, SAU

A DOUA RESTAURAŢIE

Timpul, acest sprinten fugar fără odihnă, ne odihneşte gândurile pentru a şaptea oară pe coama de lumină a unei zile ce se aşteaptă cu bucurie şi se prăznueşte cu entuziasm.

Sunt şapte ani de-atunci...

Sunt şapte ani de când Prinţul nădejdilor româneşti străpungea azurul în spinarea pasării de oţel care ni-l aducea acasă.

Sunt şapte ani de-atunci şi totuşi atât de ades ne'ntoarcem cu vremea înapoi, ca să contemplăm ca'n clipa cea dintâi incomparabilul eveniment. De ce oare? Desigur din pricina că întoarcerea Celui ce avea să fie proclamat, la două zile după descălecarea sa pe plaiurile someşene, ca Rege al Românilor, e împreunată cu atâta farmec inedit şi mai ales cu atâtea nădejdi largi cât pământul românesc şi adânci ca sufletele noastre.

Ionescu-Varu: Bustul M. S. Regelui

Întoarcerea M. Sale Regelui Carol II n'a avut nimic protocolar în ea: a fost un basm întreg. Poate de aceea ne-a fermecat într'atât; poate de aceea a scos din toate inimile româneşti un atât de sincer şi de spontan strigăt de satisfăcută uşurare. Şi mai ales din pricină că prinţul coborât din văzduh ne era atât de drag. Faptul că El a atins pământul românesc tocmai în regiunea în care s'a plămădit sufletul genial al lui G. Coşbuc – care-l visa pe Prinţul Carol primul Împărat al Românilor – nu-i oare ceva mai mult decât o simplă întâmplare? El s'a întors la noi aureolat cu nimb de legendă. Mai rar domnitor care să-şi inaugureze domnia intr'o atmosferă atât de înaltă ca cea care a prefaţat urcarea pe tron a Regelui Carol II. Dacă evenimentul se prăznueşte an de an, cu pompa şi însufleţirea ce-o cunoaştem, aceasta nu-i urmarea unui capriciu izolat, ci voia norodului românesc. *Ţara* a fost aceea care a introdus în calendar comemorarea Restauraţiei, aceeaşi ţară care a făcut Restauraţia peste capul politicei de partid. Restauraţia e sărbătoarea ţării întregi şi anume,

mai mult a ei decât a Regelui. Încă a doua zi după 8 Iunie 1930 s'a putut vedea că pe Rege îl aşteptau acasă cu totul altceva decât sărbători: nevoile cele multe, simţitor sporite în anii de interegn cari stăteau între clipa când a închis ochii Regele Rerdinand I. şi venirea Sa. Nu-i nevoe să ni le mai rememorăm. N'am adăuga nimic în relief meritelor Regelui nostru şi în plus am umbri cu asemenea evocări seninul acestei zile de sărbătoare care a însemnat, incontestabil, mai puţin sfârşitul unor vremuri de şovăeli şi nesiguranţă şi mai mult *începutul* unei ere noui în viaţa poporului nostru. Aveam un Rege tânăr, capabil, plin de iniţiativă şi în stare să imprime domniei Sale ritmul unei vieţi noui. Aveam un Rege care înţelegea că e dator faţă de istorie şi mai ales faţă de neamul Său să desăvârşească moştenirea lăsată de vrednicii de pomenire ai Săi înaintaşi. A veghea numai la păstrarea ei, n'ar fi fost deajuns. Un popor care stă pe loc, a şi început să dee înapoi. Istoria unui popor nu trebue să cunoască pauze, căci pauza ucide. Un neam devine tare progresând fără răgaz. El nu trebue să stee 'n loc nici sub pretextul că vrea să se reculeagă.

Carol al Neatârnării ne-a dat o Românie independentă.

Ferdinand al Izbăvirii a făcut o Românie mare, Carol II al Contopirii va clădi o Românie Tare. Cu această supremă nădejde a fost aşezat în drepturile Sale de un neam care-l adoră. Aceasta-i problema de căpetenie — dela care pleacă şi la care se 'ntorc toate celelalte — a domniei Regelui Carol II. Ei îi închină strădalnicul nostru Rege devotamentul Său.

O Românie *Tare*...

Ce face Regele nostru pentru zidirea ei?

Departe de noi gândul de-a trece în revistă toate întru tot lăudatele Sale fapte. Pentru asta ar trebui întâi de toate să le cunoaştem. Noi relevăm doar trei din ele: acestea însă — capitale.

Sunt stăpânitori de popoare glorificaţi cu frenezie pentru dragostea ce-o au faţă de pătura groasă a supuşilor lor, dragoste pe care şi-o manifestă coborându-se la ei ades, căutând să-i cunoască îndeaproape, prin experienţă nemijlocită — adică nu prin filtrul ochelarilor sfetnicilor săi — nevoile lor, pentru ca să mângâe, să încurajeze, să ajute, să răsplătească în dreapta şi 'n stânga. Regele nostru face parte din aceştia.

El se coboară la popor şi mai face ceva ce nu ştiu să mai facă alt şef de stat contimporan: ridică poporul până la înălţimea tronului Său.

Ne gândim la strălucita concepţie din care a ieşit şcoala Măriei Sale Marelui Voevod Mihai de Alba-Iulia. Îndrăgostit sincer de ţara peste care îi este rânduit să împărăţească şi pe care o cutreeră în lung şi 'n lat cu o pasiune moştenită dela augustul Său părinte, Moştenitorul Tronului trăeşte în necurmată comuniune cu ea. Colegii Săi de şcoală formează laolaltă populaţia României în miniatură.

Ei au fost culeşi de regeasca şcoală din toate păturile sociale, din toate laturile pământului românesc. Selecţiunea lor nu s'a făcut pe bază de pergamente şi blazoane de nob'eţă. Rege'e Ţării a vrut să ofere fiului Său o singură tovărăşie perpetuă: Ţara. Grija cu care se face educaţia vlăstarului domnesc a impus şi străinătăţii. Nouă, ea ne umple sufletul de mândrie şi ne dă certitudinea unui viitor de pace şi prosperitate înlăuntru Ţării, atâta vreme cât va sta în fruntea noastră un asemenea rege educat româneşte, identificat cu realităţile româneşt. Monarhia e oxigenul plămânului românesc. Atâta vreme cât o ştim în picioare, cu cinste, primejdia împărecherilor şi desbinărilor de odinioară zace foarte departe de noi. Regele Carol II întărind monarhia, zideşte o Românie Tare. În M. Sa Marele Voevod Mihai, Suveranul României nu ne creşte numai un rege, ci ne dă un şir de regi.

În al doilea rând, trebue să subliniem dintre realizările de după Restauraţie, înzestrarea armatei române. Cât s'a făcut de puţin dela războiu încoace pentru crearea unei oştiri care să garanteze actualele fruntarii ale ţării, s'a văzut abia atunci când primejdia unei noui încăerări a popoarelor a început să trezească la realitate pe „pacifiştii" noştri şi ai altora. Astăzi mulţumită Regelui, putem răsufla liniştiţi. Armata română e pe punctul de-a putea sta alăturea de cele ale ţărilor pregătite pentru orice eventualitate.

Dar o cârmă bună şi rezistenţa pereţilor navei României, singure nu sunt suficiente ca să ne dea siguranţa unei călătorii scutite de accidente pe valurile mării veacurilor ce vor să vie. Mai trebue ceva: disciplina echipagiului. Sălăşluirea armoniei iniţiale, a iubirii frăţeşti vătămate de stăpânirile trecute, cari au semănat discordia între Românii de un sânge şi o credinţă, e problema de căpetenie pe care are s'o rezolve domnia Regelui Carol II. Greşeli şi obligaţiuni contractate în trecut, prin silă şi ademeniri viclene, rod încă şi astăzi solidaritatea naţională. Fără lichidarea lor, o Românie tare rămâne mai departe un dor şi o simplă abstracţiune. Regele Carol II, după nimerita expresia a dlui O. Goga, trebue să fie regele *contopirii*, să desăvârşească unirea dela 1918, clădind în România graniţelor rotunde o Românie sufle-

tește la unison, o România de-o singură lege — aceea însă strămoșească.

Să-i urăm Regelui nostru, de ziua Restaurației, să-i ajute Dumnezeu să se săvârșească sub sceptrul Său această *a doua Restaurație:* România cea una în cuget și 'n simțiri și în credință, așa cum a fost mai înainte de-a ne risipi cu brazda și cu sufletul pe la uși străine.

Trăiască Țara și Regele ei! GR. T. MARCU

MATEI 6, 29

ISUS ȘI NATURA

Nici un popor din lume nu avea o așa de mare încredere în purtarea de grijă a lui Dumnezeu, ca poporul evreesc. Semnele și dovada acestei dumnezeești purtări de grijă Evreii le aveau în istoria lor națională, descrisă în cărțile lui Moisi și ale prorocilor. Ca o chezășie a măririi viitoare, a legăturii indisolubile ce există între Dumnezeu și poporul său, aceste cărți erau păstrate cu grije și cinstite cu evlavie, — iar cetirea regulată a lor era cea mai elementară datorie a fiecărui israiltean.

Isus a cunoscut aceste cărți și a cunoscut istoria poporului său, cuprinsă într'însele. Știa că fiecare pagină a acestor cărți cuprinde un act de mustrare a lui Dumnezeu, care pedepsește pe cei abătuți de pe calea cea dreaptă, ori un act de ajutorare a acelora, cari se trudeau să-i îndeplinească înalta Lui voință.

Totuși pentru inima plină de iubire, pentru mintea adânc pătrunzătoare, pentru ochii clar văzători ai lui Isus mai exista o altă carte, de unde putea cunoaște neasemănat mai bine atotputernicia, înțelepciunea, iubirea și purtarea de grije a a lui Dumnezeu.

Era cartea scrisă cu însăși mâna Celui prea înalt, cetirea căreia e posibilă și celor fără știință de carte, celor cari n'au putut pătrunde în tainele unui alfabet și în regulele încurcate ale sintaxei și gramaticei. Era natura.

Evangheliile ne povestesc un singur caz, când Isus a cetit și tâlcuit în Sinagogă cuvintele Scripturii. În schimb ne povestesc nenumărate alte cazuri, când Isus a cetit ascultătorilor adunați în jurul Lui cuvântul lui Dumnezeu din marea și frumoasa carte a naturii. „Căutați la paserile cerului", „luați seama la crinii câmpului", spunea acestora, spre a întări credința lor în purtarea de grije a lui Dumnezeu. Împărăția lui Dumnezeu este asemănată cu munca semănătorului, misiunea Lui cu aceia a unui păstor; iar pe Apostoli îi aseamănă cu vânătorii și pescarii.

Isus iubea natura. Pentru hrana ce o dăruește ființelor vii și pentru priveliștile încântătoare ce le îmbie ochiului. Dar nu numai pentru aceasta, ci mai ales pentru glasul respicat cu care îi vorbea despre Tatăl cel ceresc. Când privea o floare, vedea fața lui Dumnezeu. Sborul unei păsări era revelațiunea lui Dumnezeu. Pentru Isus toate întâmplările ce decurg în Univers erau acțiunile nemijlocite ale lui Dumnezeu.

Omul modern pune între natură și Dumnezeu o mulțime de legi mecanice, imutabile, cu observarea riguroasă a cărora Dumnezeu cârmuește Universul. Fără să știrbească ceva din atotputernicia lui Dumnezeu, această concepție pune, totuși, o distanță oarecare între Dumnezeu și om.

Siguranța omului modern, că după apus și după odihna nopții va răsări iarăși lumina soarelui la cealaltă margine a bolții cerești, că sus pe bolta cerească vor putea circula în veci stelele fără să se ciocnească, provocând astfel o nepre-

văzută catastrofă a Universului întreg, — se bazează mai mult pe statornicia acestor legi, decât pe voința lui Dumnezeu.

Isus avea o garanție mult mai puternică, mult mai sigură pentru existența Cosmosului, decât mecanismul forțelor naturii și al legilor, cari le guvernează. Această garanție era voința lui Dumnezeu, care acționează în Univers nu după unele legi, cari în statornicia lor vecinică par a fi mai puternice decât Creatorul lor, ci după îndemnul nemărginitei Lui iubiri față de oameni.

De aici rezultă necondiționata fără de grijă a lui Isus. El n'a cunoscut nici o frică, nici o grijă pentru trup, nici o descurajare în fața primejdiei. În mijlocul urgiei elementelor, când învățăceii lui, foști pescari obicinuiți cu vântul și cu valurile, au început să tremure pentru viața lor, Isus dormea liniștit și sigur ca un copil în brațele mamei sale. Oamenii devin fricoși când se găsesc singuri în mijlocul vastei naturi și sunt încunjurați de puterile ei tăcute, tainice. Isus căuta singurătatea. Mai mult ca ori unde, în singurătate El se simțea încunjurat de puterea vecinic creatoare a lui Dumnezeu.

Pe noi ne cuprinde neliniștea, când noaptea își întinde asupra lumii aripile ei negre. Isus a iubit noaptea, ca pe acel timp liniștit, când putea fi mai aproape de Tatăl Lui cel ceresc.

In mijlocul naturii, ochii Lui sufletești vedeau, urechile Lui auzeau cum lucrează mâna creatoare a lui Dumnezeu, fără ajutorul căreia nu poate încolți micul grăunțe de muștar, nu aduce rod smochinul și nu iese din ou nici un pui de vrabie.

Ori cât de mult omul de azi și oamenii de altădată au căutat să cunoască și să înțeleagă legile și forțele naturii, cunoașterea lor rămâne numai la suprafață. Se zice, că lumea aceasta în raporturile ei interplanetare și în raporturile materiale de pe singuraticele planete e ținută la un loc de legea gravitațiunei, și legea perpetrării energiei reglementează forțele ei.

Dar ce este această gravitațiune și această energie permanentă? De ce omul, cu toată știința lui avansată, nu este în stare să separe din grăunte, din smochin, din ou, din pământ și în fine de ori unde s'ar manifesta ea — acea tainică forță creatoare care stă la începutul ori cărei vieți?

Cunoaștem aproape toate legile naturii și totuși această natură nu vrea să ne spună nouă nimic, în fața noastră rămâne tainică, ascunsă, neînțeleasă.

Dar în fața lui Isus ea își deschidea glasul, și cuvintele ei erau cel mai admirabil imn de glorie a providenței divine. Din Biblie contimporanii Lui puteau să-L cunoască pe Dumnezeul patriarchilor, al lui Avraam și al lui Iacob, pe Dumnezeul dătător de Lege și de Făgăduință, din natura înconjurătoare Isus a cunoscut și a învățat pe oameni să-l cunoască pe Dumnezeul cel viu, cel vecinic de față, cel totdeauna gata de a întinde mâna Lui protectoare.

Deaceia Isus iubea natura. Mai mult decât templul lui Solomon, natura era lăcașul Tatălui său ceresc și în mijlocul ei putea să-l simtă alături de El, să-l aibă aproape.

Deaceia când se forma în sufletul Lui vre'o hotărîre, când voința Lui avea lipsă de un razim, când gândurile i-L copleșau prea stăruitor, se retrăgea în singurătate, în pustie, pe munte, pe lac și rămânea acolo ceasuri întregi singur cu Tatăl său.

Fiindcă era locuința Tatălui ceresc plină de comori adunate pe seama fiilor săi iubiți, Isus iubea natura. Și această iubire însemna pentru El și înseamnă pentru cei ce doresc să umble pe urmele lui Isus o nouă concepție despre lume, o nouă concepție a raportului omului către natură. In sânul naturii omul se găsește în sânul lui Dumnezeu. Iar această constatare nu poate fi decât îmbucurătoare. Căci astfel suntem scoși din robia aspră a unor legi oarbe și suntem puși în grija ocrotitoare a unui Părinte iubitor.

Pr. ION GORON

Rugă pentru Luminița

Prea Curată Fecioară
Marie,
Privirea-ți coboară
De sus, din tărie
Spre 'ntinderea lumii,
Și-alină —
Divină —
Durerile lumii.

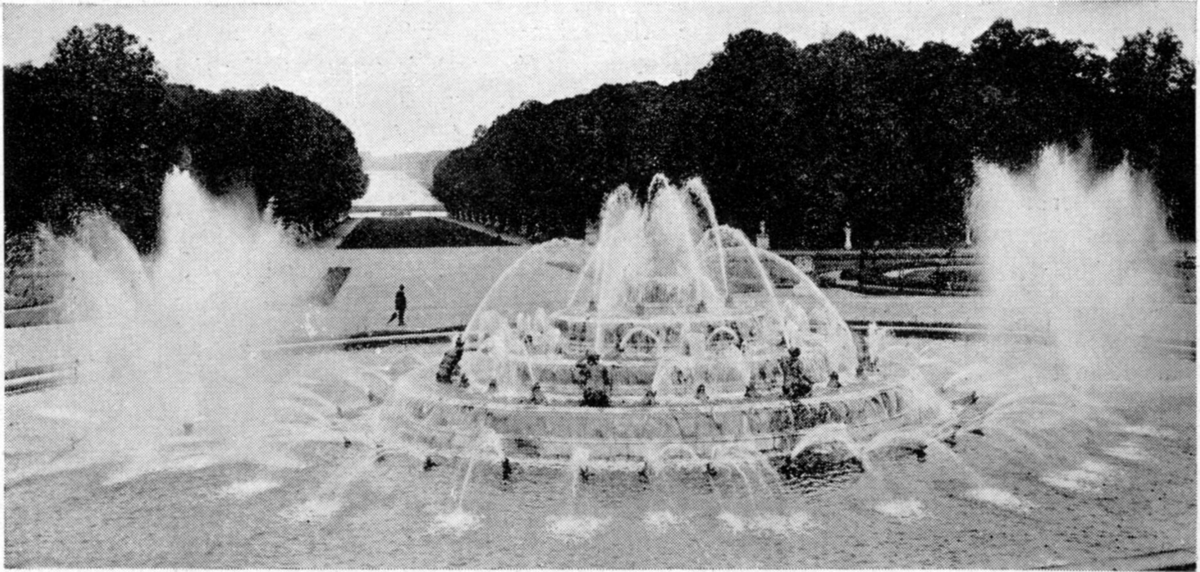
În blândele seri
Pe-aripele firii,
În calde-adieri
Coboare zefirii.

Dă-i lumii alin,
Cuminte —
Și cerului spune-i
Ca s'o alinte
Divin,
De sus din tărie
Prea Curată Fecioară Marie!

AL. STĂONEANU-BALAȘ

STILURI DE VIAŢĂ

STILUL FRANCEZ

Versailles: Jocul apelor

La France est charmante comme elle est.
Renan.

Socotim că e potrivit să continuăm firul consideraţ ilor noastre cu schiţarea unei imagini a Franţei, care, după credinţa mărturisită sau tăcută a celor mai aleşi cărturari ai ei, este moştenitoarea directă a glorioasei tradiţii clasice: Grecia lui Homer şi Roma Eternă s'au întâlnit în sufletul francez, inflorind prin el dealungul veacurilor moderne. Conştiinţa acestei misiuni, fără armatura ofensatoare a propagandei politice, a însufleţit dela începuturile lui geniul francez. Fără a intra în discuţii sterile de filosofia culturii, afirmăm *existenţa evidentă a unui spirit francez,* putem spune fără exagerare latin, in lume, in cultură, in civilizaţie. Mărturii incontestabile sunt istoria, literatura, ştiinţa, credinţa, arta şi filosofia franceză. În cazul Franţei însă, toate aceste nobile existenţe îmbracă o coloratură particulară, de o valabilitate universală: *toate slujesc civilizaţia, umanitatea,* al căror apărător este poporul francez de ieri, de azi şi de mâine. Toate manifestările franceze: spirituale, politice, artistice, sportive sunt martorii acestei misiuni. După cum Grecul antic apăra cetatea, cultura, spiritul, împotriva barbarilor dinafară, Francezul apără *civilizaţia,* a cărei icoană fidelă şi eternă este Patria sa, Franţa.

Pentru Francez, cum scrie E. R. Curtius, cuvântul de „civilizaţie" este totodată paladiul ideii naţionale şi garantul unei solidarităţi universale. Nu există Francez care să nu priceapă acest lucru. El înflăcărează mulţimile şi îmbracă un caracter sacru de adevăr religios. De aicea poate şi impresia pe care o ai privind catedralele franceze, că în această ţară palpită misterul eternităţii şi că din pământul ei fecund şi sfânt a crescut ideea franceză de civilizaţie.

Nu vom intra, cum se procedează de obiceiu, pentru determinarea conceptului de civilizaţie în sens francez, deci latin, în discuţii devenite locuri comune: concepţia germană şi franceză, cultură şi civilizaţie, etc. etc. Vom spune numai, şi cu asta trecem mai departe, că *civilizaţie franceză este Franţa întreagă, fermecătoare aşa cum este ea.* Nu trebue să uităm însă, că în eforturile creatoare ale civilizaţiei sale, Franţa tinzând să realizeze valori universale, serveşte, cu maturitate şi o discreţie fără pereche *ideea franceză.* Pentrucă *misionarismul francez* în lume ia aspectul acestei civilizaţii. Şi Franţa, oricari ar fi eclipsele şi contradicţiile temporale, n'a renunţat niciodată la *misiunea ei civilizatoare.* O face, fireşte, *cu tact, cu supleţe, cu discreţie,* ca să nu supere şi să nu ofenseze pe nimeni, dar nu renunţă pentru nimic în lume la ea.

Şi această idee, această verticală de centru a sufletului francez, e de douăori scumpă Francezului: întâi pentrucă prin ea *omenia franceză* slujeşte umanitatea şi a doua oară ea este o moştenire romană, prin ea Franţa şi-a luat pe umeri *misiunea civilizatoare şi pacificatoare a Romei.*

Dar Franța, cum are grijă să remarce Curtius, nu vrea să fie Roma; ea vrea să fie ea însași; ea își amintește de Roma și salută în ea pe mama ei augustă. Dar dacă ea e mândră de latinitatea ei, nu acceptă de dragul ei să-și limiteze geniul la atât. Ea păstrează o pietate intactă față de originile sale galice și n'ar renunța bucuros la ascendenții săi francezi și normanzi. Singurele aceste motive ar ajunge ca s'o împiedece să se identifice geniului roman, spre care dimpotrivă Italia aspiră din toate puterile. Franța nu ia conștiință de latinitate decât în momentele când o crede amenințată de barbari. Astfel, Franța își scoate toate ideologiile din ea însași. Dar ideologiile acestea tradează, în structura lor, o stranie înrudire cu cele ale Romei antice. Astfel Franța s'a substituit într'un anumit fel Romei. Și pentru aceasta n'a acceptat niciodată sau n'a acceptat decât sub rezerve, pretențiile altor puteri istorice care se voiau moștenitoarele Romei. Ideea romană a acționat asupra sufletului național al Franței în felul unui reactiv cu totul particular: l-a atras și respins rând pe rând. Ea a fost unul din factorii esențiali ai formației sale, prezența ei este totdeauna activă în subconștientul națiunii.

Idea de civilizație franceză este norma supremă a spiritului francez și destinul lui în lume. Și nedespărțite de ea sunt alte două dimensiuni ale spiritualității franceze: *continuitatea* și *tradiția.* Ele umplu toate încăperile sensibilității franceze: dela arta culinară până la cele mai luminoase viziuni metafizice.

Între 1050 și 1150, întâia epocă mare a culturii franceze, care ne-a lăsat arta gotică, epopeea și amintirea eroică a cruciadelor, această dimensiune majoră a sufletului francez, ajuns la conștiința menirii sale, s'a întrupat în celebra formulă a călugărului Guibert de Nogent: *„Gesta Dei per Francos“*, adică *Francii sunt instrumentul lui Dumnezeu* sau în termeni mai aproape de noi *Franța se bate pentru creștinătate.* Dar în gura Fecioarei din Orléans această menire se rezumă în următoarele cuvinte: „Cei ce fac războiu împotriva Sfântului Regat al Franței, fac războiu împotriva Regelui Isus“.

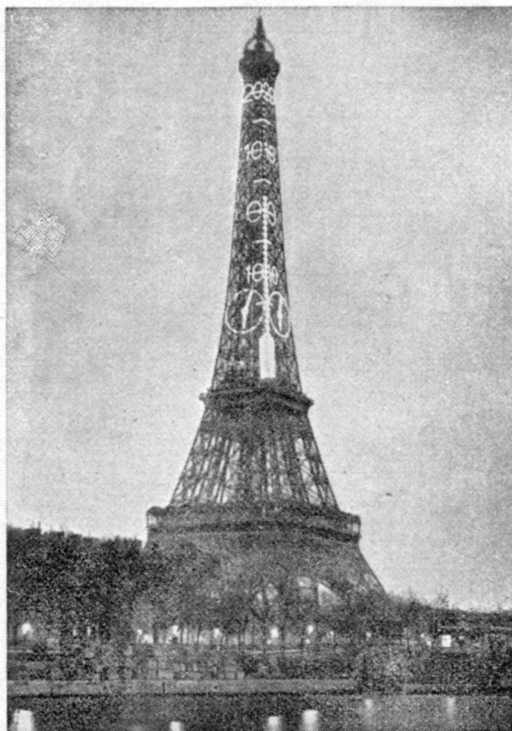
Desigur dealungul secolelor următoare virtutea acestei norme a îmbrăcat alte aspecte, a creiat alte valori și a consacrat alte stăpâniri spirituale. Linia ei substanțială și viguroasă rămâne neclintită însă pe creasta istoriei franceze. Franța dă omenirii rând pe rând, fără să renunțe niciodată la prerogativele spiritualității ei imperiale, *clasicismul din epoca Regelui-Soare, veacul luminilor, Revoluția, primatul rațiunii, ideea de progres, spiritul critic, științific și filosofic,* dar mai ales *sensibilitatea estetică, gustul pentru artă și literatură.* Toate însă în numele ideii de civilizație franceză. Și odată cu aceste cuceriri și bunuri spirituale imaginea Franței creștea tot mai unitară, tot mai împlinită, tot mai limpede. Pentru Guizot *Franța este inima civilizației,* după Michelet Franței, acestei unice personalități, îi incumbă *„pontificatul civilizației“.* Și icoana Franței se ridică, tot mai armonică pe soclul ideii de civilizație până la frumusețea cultică pe care o adorăm în neliniștile lui Barrès și în limpezimile solare ale lui Maurras. La acești doi din urmă, sensul civilizației franceze se adâncește cu deosebită amploare în *tradiție* și *continuitate.* Ascultați-le formulele: Barrès: *la terre et les morts,* Maurras: *la bannièrre fleurdelysée de la France monarchique.* Amândoi însă se împotrivesc barbariei moderne încarnată în acea *„furror teutonica“* și pășesc, cu pietate și venerație, pe urmele lui Dante și Mistral. Amândoi sunt pentru *continuitatea latină* și pentru *sensul dinamic al tradiției.*

Ideea franceză de civilizație nu este un dar, ci o cucerire. De când a apărut sub soare, Franța a avut nostalgia unei *norme de viață, a unei imagini ideale a propriei sale figuri.* Și în urma unor lupte crâncene, de care e plină istoria spirituală, politică și socială a Europei, și-a găsit această *normă inteligibilă rațională,* această icoană ideală, în ideea de civilizație. Iată de ce în Franța ideea de națiune și cea de civilizație coincid exact, după cum observă cu bună dreptate Curtius. Ideea de civilizație este fața zâmbitoare a Franței, iar Franțe este văzută de Francezi ca o femee fermecătoare. Este o țară personificată. Dar despre asta mai la vale.

* * *

Undeva Maurrice Barrès scrie că toată Franța, cu coloniile și văile sale, este o vioară. Și credem că simetria și armonia peisajului francez verifică intenția poetului. Și atunci nu e mirare că ideea lineară, suplă, nuanțată, vie, și totuși împietrită în normă rațională, pe care o are Francezul despre civilizație să poarte stigmele suverane ale peisajului țării sale. Și pe această cale, surprindem o altă dimensiune a sufletului francez: *dragostea de pământul natal.* Acest sentiment de adâncă tandrețe pentru vatra natală nu este un simplu accident. Pentru Francezi, popor sedentar prin escelență, nici într'un caz. El fixează destinul omului pe pământ. Prin el omul umanizează natura, o socializează, cum spunea A. Comte, sau o sfințește, cum spune proverbul românesc.

La Francez această dragoste pentru pămân-

Paris: Turnul Eiffel

tul lui se manifestă mai ales în grija şi sfinţenia cu care îl cultivă: *toată Franţa din acest punct de vedere este o grădină.* Conştiinţa acestui sentiment cu adânci rădăcini în sufletul poporului l-a făcut pe François Mauriac să scrie: „Cybèle a plus d'adorateurs en France que le Christ". Şi plasându-se pe aceeaşi linie crucială, Maurice Barrès spunea în dogoarea lui naţionalistă, că „naţiunea este un teritoriu". Pentru Francez, deci, dragostea de Patrie este dragostea de pământ, dragostea de ţară, cum spunem noi sintetic şi expresiv. Această comuniune a Francezului cu pământul eternităţii lui lumeşti o consacră încă la începutul sec. XII un vers din cunoscuta *Chanson de Roland:*

„Tere de France mult estes dulz païs".

Şi de atunci şi până azi Franţa a rămas pentru Francezi: „la douce France", „le beau pays", „le plus beau royaume sous les cieux". Pe acest plan, ca pe toate celelalte, Franţa este *personalitate geografică.* Francezul nu trăeşte nostalgia pământurilor noi. El este mulţumit cu pământul dulce al Franţei, pe care l-a transformat în grădină de bunuri, de visuri şi de dragoste.

* * *

Ca şi pământul ţării sale cu faţă eternă, antic şi misterios, plin de o augustă maturitate cucerită, sufletul Francezului dă dovadă în toate acţiunile sale de o necontestată *maturitate.* Ai impresia că acest popor trăeşte pururea în echilibrul stabil al vieţii, e totdeauna în amiaza vieţii, cum spuneam altădată. Nu numai că fiecare Francez gândeşte *clar* şi *distinct,* nu numai că fiecare este cu *bun simţ* şi *rezonabil,* dar fiecare dă dovadă de o evidentă *maturitate intelectuală,* care te zăpăceşte şi te scandalizează la primul contact cu ea pentrucă e un fel cu totul propriu de a fi. Această maturitate intelectuală, hrănită la sursele de întâia mână ale unei civilizaţii multiseculare, îţi face uneori impresia unei saturaţii, a unei lipse de curiozitate. Şi mulţi se opresc aici. Nimic însă mai fals. Curiozitatea Francezului este pururea prezentă şi activă, inteligenţa lui scăpărătoare în necontenită *căutare de noui puncte de vedere, de noui perspective* şi mai ales *de noui forme artistice de a prezenta problemele şi lucrurile.* Şi în această privinţă, trebue s'o recunoaştem cu admiraţie, că Francezii sunt neintrecuţi. Pe această linie de *prezentare frumoasă* a lucrurilor, poetul se întâlneşte cu filosoful, cu savantul, cu ţăranul, cu grădinarul, cu meseriaşul şi cu politicianul. Toţi sunt, dacă vreţi esteţi, oameni de gust, de sensibilitate subţire. Adaugaţi la aceste însuşiri o inteligenţă pătrunzătoare, sprintenă şi neastâmpărată şi veţi sesiza ordinea şi ierarhia valorilor ce se operează în spiritul francez. Dar dacă inteligenţă înseamnă supleţe intelectuală, fineţe de spirit, nuanţă şi rapiditate în descoperirea de noui puncte de vedere, mai înseamnă şi discernământ, simţ critic, măsură, calcul, simetrie, plan, duh ordona-

A. Michel: Cugetarea

tor, simț autocritic și conștiința relativității, care formează virtuțile cardinale ale spiritului francez. Toate acestea, învăluite într'o grație fără pereche, împlinite cu tact, cu discreție, pudoare și omenie ne apropie de imaginea a ceeace se numește „la sagesse française", care pentru moraliștii clasicismului francez se întrupa în acel tip de cultură specific francez: *„l'honnête homme"*.

Această maturitate interioară, în înțelesul plin și tare al cuvântului, nu nimicește *frăgezimea spirituală,* ci o învigorează, îi dă plinătatea spicului copt. Iată de ce Franța este țara intelectualilor și a oamenilor de litere. În Franța, cu orice om poți discuta problemele la ordinea zi'ei.

Dar ceeace dovedește caracterul de înaltă intelectualitate a poporului francez este *cultul său pentru valorile gratuite ale vieții: arta, știința și filosofia.* Nicăeri ca în Franța, *pasiunea gratuitului* nu este o necesitate mai imperioasă. E suficient să cercetezi bibliotecile publice ca să câștigi această profundă convingere.

O altă trăsătură esențială a spiritului francez este *generozitatea.* Să ne înțelegem: Francezul ca individ este de un realism feroce, econom până la avariție, calculat până în vârful unghiilor, în inițiativele colective însă se dăruiește cu o generozitate fără margini. Istoria ne este mărturie în această privință. E paradoxal, dar așa este. Dar asta nu trebue să ne sperie, pentrucă totdeauna bogăția sufletească este climatul cel mai favorabil paradoxului. În cazul dat, paradoxul este explicabil: pe plan social și politic, în artă și știință, în morală și filosofie, Francezul muncește pentru *civilizație, pentru umanitate, pentru perpetuarea valorilor universale.*

* * *

Dacă Francezul nutrește o dragoste sacră pentru pământul țării sale, nu mai puțin sacră este *dragostea lui pentru morți.* În Franța este un cult adevărat al morților, fie ai familiilor, fie ai Patriei. Cine a văzut un cimitir francez sau a călcat pe lespezile sfinte ale Panthéon-ului s'a cutremurat de acest adevăr.

* * *

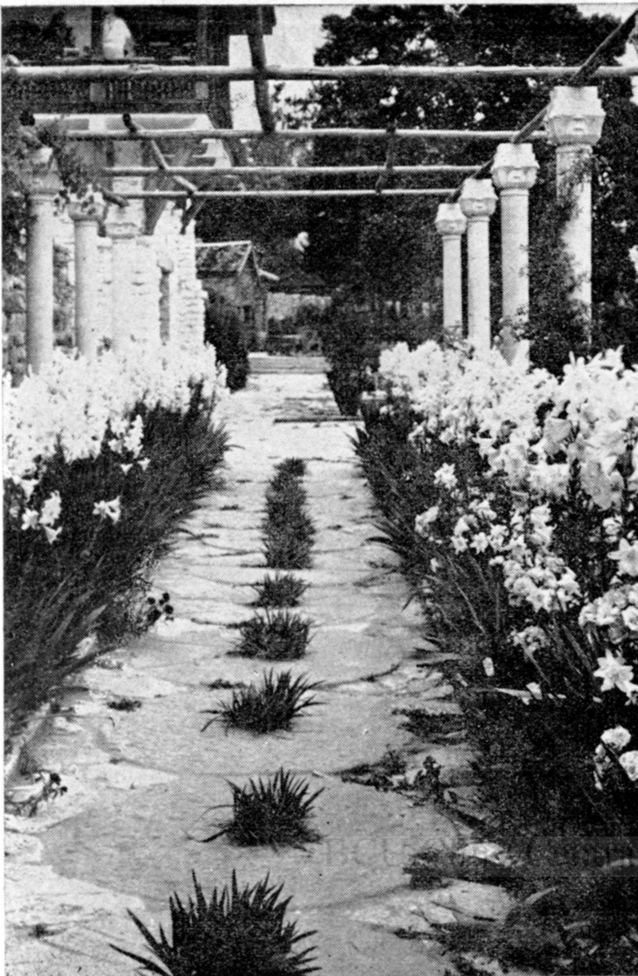
Dar dacă Francezul iubește ceva, acest ceva se numește *libertate individuală, dreptul persoanei* în fața colectivității organizate, nu importă sub ce formă: religioasă sau statală. Iată de ce Franța a fost țara *umanităților, a umaniștilor* și *a umanismului.* Astăzi când libertatea individualității, prestigiul persoanei umane, sunt amenințate de regimurile colectiviste și totalitare, spiritualitatea franceză, mai ales cea tânără, este într'o frenetică goană după un *nou umanism,* după o nouă justificare și salvare metafizică și socială a omului. Elita tineretului francez luptă din toate puterile să se salveze și să salveze omul, care a demisionat dela *rangul lui demiurgic* în fața destinului și a politicii. Ne rezervăm plăcerea de a prezenta într'un articol mai amplu *această orientare spre un nou umanism* a tânărului spirit francez. Ținem să subliniem însă că toată această mișcare este profund realistă și spiritualistă și toată este *beată de prezența divină.*

* * *

Ținem să terminăm considerațiile noastre despre *stilul de viață francez,* e inutil s'o mai spunem sumare și fugitive, cu ultimele cuvinte din cartea lui Curtius despre Franța: *„Essai sur la France"*:

„Cu toată prodigioasa ei diversitate, cu toate contradicțiile și crizele ei interioare, Franța și civilizația ei dovedesc o unitate pe care numai o lungă experiență a istoriei o poate făuri. În Franța, liber-cugetătorii sunt tăiați din aceeași pânză cu credincioșii, revoltații întrebuințează acelaș vocabular ca și conservatorii, intelectualii se amestecă printre oamenii politici, și prinții științei pricep limbajul artiștilor. Toate straturile națiunii pare că posedă un repertoriu comun de idei, un registru unic de sentimente și toți cer vieții să împlinească dorinți identice. Franța în ansamblul ei a ajuns la unitatea unei persoane. Ea se gândește pe ea însași ca pe o persoană și consideră istoria ca istoria unei persoane. Pentru geograf, pământul Franței a devenit un „personaj istoric"; pentru istoricul de gândire conservatoare, Franța este creație personală a regilor săi, sau creația poporului său, dacă se leagă, ca Michelet, de spiritul Revoluției. Această personificare a Franței a pătruns adânc în conștiința populară. „Franța este cea mai mare persoană morală care a existat vreodată real" – fraze ca aceasta revin fără încetare în scrierile populare. Acest sentiment trăește în sufletul națiunii. Marcel Proust vorbește, în *le Temps retrouvé,* despre „imensa ființă umană numită Franța", pe care o opune „conglomeratului de indivizi" ce compun Germania.

„Acest cuvânt singur: „La France", permite o personificare a patriei, pe care cuvântul „Germania" n'o autorizează. Figura „Germaniei" nu este pentru noi un lucru viu. Ea este o creațiune artificială. În timp ce „La France" trăește în conștiința franceză sub trăsăturile unei femei eroice sau fermecătoare. Ea este o ficțiune căreia limbajul uzual și efigiile cu care se decorează timbrele postale, picturile și monumentele, au sfârșit prin a-i conferi un corp și o viață. Un orator din o-

Promenadă de crini

poziție aruncă aceste cuvinte, într'o zi, guvernului monarhiei din Iulie: „Franța se plictisește!" Și, în 1914, mareșalul Joffre, la intrarea în orășelul alsacian Thann, spuse: „Eu vă aduc sărutul Franței".

„Franța, ca femee, e capricioasă și cochetă. Chiar și salturile ei de bucurie și greșelile sale sunt delicioase. Cum a spus-o Renan: „Franța e fermecătoare așa cum e ea". Ea pretinde și primește omagiul tuturor Francezilor. A fost ridicată la rangul de zeiță. Zeiței Roma îi corespunde Zeița Franța, pe care o onora André Chénier și la altarul căreia Charles Maurras celebrează oficiul ritual al naționalismului integral. Strigătul de „Vive la France" nu se adresează unui stat, unei națiuni, sau unei țări, ci unei ființe vii pe care milioanele de Francezi o hrănesc cu sângele lor și măduva lor, cu spiritul și voința lor. Franța a știut să-și făurească propriul ei mit. În aceasta constă secretul puterii neegalate pe care a exercitat-o totdeauna asupra sufletelor, în toate epocile istoriei sale, și mai mult plecând dela 1789. Aceasta este rațiunea pentru care cultura franceză a luat, dealungul veacurilor, aparența și formele unui cult".

Și acest cult, alături de cel al catedralelor sale cu frunțile sprijinite de cer, este simfonia veciniciei în lume.

Paris, Maiu 1937. GRIGORE POPA

SONET

Dar pentru gândul cizelat în nestimate
Și pentru mersul de spirală 'n clar azur,
Nu-i greu calvarul — dacă-l mai îndur —
Urcând în zare de visări curate,

Ci-i mers cu zvonul clinchetelor pur
Pe 'nalturi de senin imaculate,
Și 's năzuiri în aur ferecate
Și de izvoare-i necuprins murmur.

Mă dărue 'ncercărilor porunca
Să-mi întăresc în mers de piatră munca
Pentru sporiri pe 'nalturi de visare;

Și nu-mi urmez altcum decât destinul
De-aceea 'n căi mi-am împletit seninul,
Iar tu 'mi rămâi credință și-adorare...

MIOARA-EUGENIA STRĂONEANU

SUNT PESIMIST?

CREDINȚĂ ȘI CÂNTEC

Credința și cântecul au fost două făclii cari au condus poporul nostru pe drumurile grele ale istoriei. Ca să încerci puterea și tăria acestor două forțe sufletești, să intri într'o bisericuță din satele noastre, modestă, plină cu flori și tămâie, în care frunțile încrestate de muncă și brăzdate de sforțare, se iluminează de puterea credinței, iar buzele încleștate de supunere și tăcere, murmură cântecul, divinul cântec, atât de duios și de simțit, dela strană până la cel mai neînsemnat colțișor dela ușe. E un balsam dumnezeesc, în care toți cred și toți cântă. E cea mai evidentă lepădare de sine, în care glasul ispășirii tremură printre lumânărelele de ceară încununate de floarea paștilor și de rosmarin.

Aici se definește acel misticism, care refuză rațiunii orice prerogativă de a iscodi viața noastră sufletească. E poate singurul loc și unicul moment când razele soarelui pătrund prin ferestrele înguste, mititele, făcând cărări de raze prin fum de tămâie, încălzind, apropiind, tămâind și alungând vrajba și ura. Par'că bolta

nu mai există; e un văzduh de heruvimi și îngeri, iar fețele mai iluminate, mai curate, se consternează, se contopesc în acest fluid de spiritualitate, singura pârghie a omului pe pământ.

Mai e un cântec, undeva, pretutindeni, deasupra tuturor, în văzduhul plin de vrajă și slavă. Ai vrea să-l localizezi, să-l surprinzi, dar aleargă pe buzele și în cugetul tuturor, se ridică sus, se pogoară în candele, în flori, în ochii curați ai copiilor, strălucește pe patrafirul duhovnicului, în slovele Apostolului și leagă pretutindeni cerul de pământ, înfrumsețează și înnobilează pe acești privați de sbuciumele civilizației.

E cântecul simțirii, e puterea dragostei creștine, care mai crește încă pe plaiurile verzi de sub munții noștri, acolo unde rândunelele își fac cuiburi, casele se îmbracă în alb, iar fericirea înmugurește în sărăcie.

E cântecul ce leagă pe cel ce-și șterge sudoarea cu mâneca cămeșii, când cântă ciocârlia, de brazdă, de crâng, de ceruri.

Numai aici viața a armonizat toate complexele.

Noi, sărmanii orașelor nu vom putea lega niciodată categoriile intelectuale ale laboratoriilor cu frivolitatea tangourilor, așa după cum sfânta cruce leagă în apusul soarelui roata plugului, chiotul și cântecul, cu toaca și clopotul vecerniei.

Pentru noi nu mai există toacă, iar vecernia s'a transformat în peregrinări pe trotuare, când evadarea dela muncă se încarnează în patimi.

Copiii noștri nu mai culeg cu mâna lor floricele din crânguri să le ducă cu smerenie la altare, ei nu mai postesc, nu mai cresc în rugăciuni și nu mai iau păștițe. Nu mai au ce aștepta așa cum cei în cămășuțe albe așteaptă, să sburde cu mielușeii și albinele pe câmpii înmugurind cu Floriile, ca apoi să se cutremure și să plângă cu Patimile, iar luminile Învierii, să le renască o lume nouă, lumea curățeniei, pentru care au fost pregătiți șapte săptămâni. Acel minunat Prohod, cea mai puternică forță morală a copiilor dela țară, prin care ei trăesc șapte săptămâni în cântec și credință, la noi nu se mai cunoaște. Câteva strofe doar mai răsună în noaptea Patimilor între zidurile bisericilor mari, reci și lipsite de viață.

Școalele noastre l-au alungat, l-au înlocuit cu alte cântece ce satisfac mai mult o latură estetică intrusă, ca să nu zic că alimentează alte tendințe.

Mă întreb mereu, de ce o fi fost izgonit Prohodul din școalele noastre primare dela orașe și mai ales din cele secundare? Nu corespundea el oare unor legi de educație sau armonie muzicală? Nu avea nimic modern? Nu era prevăzut în programa analitică?

Ce păcat! El corespundea acelei minunate exigențe sufletești și făcea parte din buchetul bucuriilor de adevărat creștin. E cântecul cel frumos al acelei conștiințe morale, ce pregătea calea reînvierii.

Numai satele ce duc povara unei vieți grele, mai păstrează acel duios și dumnezeesc cântec, pentrucă numai acolo aureola sărbătorii adună pe copii lângă altare, să cânte Prohodul întreg, pe care lumea îl cinstește cu smerenie, iar bătrânii îl sfințesc cu câte o lacrimă ce picură discret printre lumânări de ceară și se ascunde în petalele de flori.

Cine a cântat vre-odată acest cântec, cine a prohodit cu vocea lui jertfa dumnezeiască, l-a legat pentru totdeauna de sufletul său, ca pe cea mai sfântă și frumoasă parte a copilăriei.

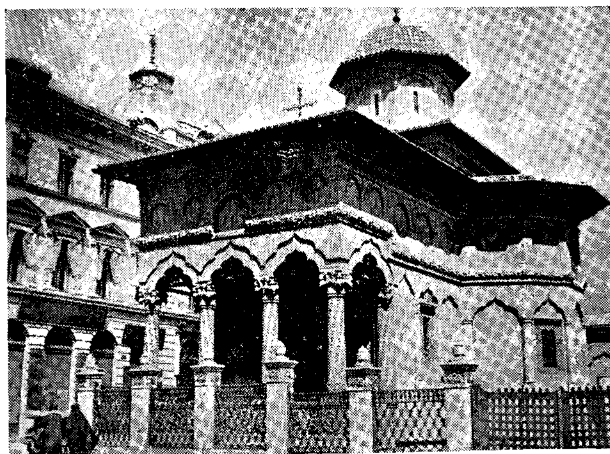
Pe mulți viața îi readuce de pe tărâmurile lumii cu clacsoane și radio, pe potecuțele de muguri, izvoare, brebenei și floarea Paștilor ca să-l mai cânte, să-și înece desnădejdea unei vieți rătăcite, sbuciumate și pline de coșmar, în lacrimile sfinte ale bătrânelor ce plâng cu Maica Domnului de pe Golgota. E cea mai puternică purificare, care aduce a doua zi pe copii îmbrăcați în vestmintele albe la Potirul dintre icoane, unde primeniți trupește și sufletește, se împărtășesc cu trupul și sângele Celui ce a pătimit voind, pentru binele omenirii.

Cât de măreț, cât de impresionant e, să te găsești pe poienile de sub munți în săptămâna Patimilor și în acest cadru în care natura renaște în fire de iarbă, muguri și flori, să auzi undeva, ascuns par'că, vocile îngerești ale micuților desculți, cu păru 'n vânt, care-și cutremură simțirea în stihurile jalnice ale Prohodului.

Îi vezi venind cu flori, senini, zâmbind, sburdând, contopiți cu totul în acest fior de viață divină.

Simți în jurul tău o lume nouă, care îți alungă amarul și scârba luptei de a trăi. Te-ai întâlnit cu marele rost al vieții, care revarsă lumini de adevărată fericire.

Simți că vin Paștile cu flori și cântece, cu lumânări aprinse, cugete smerite și trăești cu adevărat în tine acea descătușare spirituală, acel triumf al sufletului asupra materiei. Te recheamă orizonturile adevăratei vieți, ascunsă în glasul

București: Biserica Stavropoleos

păsărilor, în mireasma codrilor, în murmurul isvoarelor, în dragostea și înțelepciunea Sfintei Evangheliii.

Atunci, și numai atunci îți dai cu adevărat seama, că fericirea e locașul inimilor frânte și smerite, cari se găsesc așa de rar în templele științei sau la tribunele politice.

În căsuțele albe, ascunse în livezi cu pruni, locuește încă Dumnezeu și aici cântecul se împletește cu credința, căci aici efortul vieții pământești se leagă cu durerea și suferința.

Noi, sclavii teoriilor, noi cei ce avem iluzia de a trăi prin intermediul cărților, ne sbuciumăm o viață întreagă printre crâmpee de gândire, victime ale unei false credințe despre puterile și realizările noastre. Atâta importanță dăm acestui lut ce-și frământă existența, că am vrea să-i impunem pecetea afirmării lui peste tot, prin orice mijloc și cu orice preț. O viață de agitații, de luptă și de ură ne ferecă în lanțurile egoismului.

Nervoși și răutăcioși, înveninați, anarhici, fugim ca nebunii prin bunurile vieții și numai când cădem înfrânți, obosiți, decimați de boli, ne mai aducem aminte că dincolo de strâmta noastră cetate, ne zâmbește o altă viață. Atunci deabia se mai renaște în noi adevăratul cântec, pe care l-am îngropat în copilăria și cu strămoșii pe plaiurile istoriei?

Cântecul jazzului ne îngroapă în destrăbălare, cântecul munților ne ridică, ne duce spre credința altarelor, unde viața se primenește, renaște.

Și totuși ne credem cei tari și puternici, pentrucă avem falșa credință de a cunoaște totul.

Câtă deșertăciune și câtă depărtare între cele două orizonturi de viață?

Ce distanță înfiorătoare între viața cluburilor, care ne destramă structura morală și ne minează sănătatea, și între plaiurile pe care străbunii au ridicat cruci de jertfe și credințe, sfințindu-le cu duioșia cântecului.

Dacă într'adevăr există cele două generații rupte între ele, nu sunt cele biologice, coexistente, ci acele spirituale din timp. Una a agonisit prin încercări grele un patrimoniu de bunuri, iar alta îl destramă cu toată cruzimea și inconștiența ce o caracterizează.

Din prima au mai rămas răsfirate exemplare arse de soare și bântuite de nevoi, în timp ce a doua își îngroașe rândurile, spre a cotropi pe ceealaltă.

Cântecul și credința strămoșească isgonite ca acei bătrâni ce sunt povară în casele copiilor crescuți de ei, se cunosc tot mai rar, dispar. Dar cu dispariția lor, dispare ceva din sufletul neamului, dispare cea mai puternică forță de existență a lui.

Dumnezeu să ne păzească de o astfel de nenorocire?

GH. VĂTĂȘESCU

PRINOS

Basm șoptit de lună în poene
Prin întunerecul desișului de brazi,
Visare lungă – fir țesut de vreme,
Din cântecul tăcerilor de azi;

Ș'argint în clocot, spumă de izvoare
Un plâns tăcut în floare de mălin,
Elan de imnuri înălțat din mare
Din simfonia vremilor ce vin;

Tăceri țesute peste crini și rouă,
Căderi de stele, vii, în nopți senine
Și răsărituri peste zarea nouă
Înmugurind cântare de albine...

...Pe toate, Doamne, le unesc în mine
Cu împletiri de basm, ca pe-o povară
Vreau să le port, prinos spre Tine
În tainic început de primăvară.

ELENA STĂNESCU

ÎNĂLŢAREA DOMNULUI

Bucuria revederii după Înviere, în sufletul apostolilor este permanent umbrită de gândul apropiatei şi definitivei despărţiri de Mântuitorul. Erau atât de mult pătrunşi de divina măreţie a personalităţii Lui, de captivanta-i blândeţe, bunătate şi iubire, cu care a ştiut să şi-i apropie, încât perspectiva despărţirii îi mâhnea adânc, îi făcea să sufere. Se simţiau părăsiţi într'o lume streină lor. Dupăce au întrezărit fericirea unei vieţi frumoase, să rămână lipsiţi tocmai de inspiratorul şi isvorul acesteia! Zadarnică e mângâerea, că Învăţătorul părăseşte lumea lor, pentru a le găti lăcaşuri în lumea cerească, zadarnică promisiunea reîntâlnirii, zadarnică promisiunea permanentei Lui prezenţe invizibile în mijlocul lor.

S'au împlinit 40 de zile dela Înviere. Apostoli, ucenici, Fecioara Maria şi Maria Magdalena stau la masă într'o casă din Ierusalim. Deodată Iisus apare în mijlocul lor. E ziua cea mare a Înălţării. Voeşte să mai petreacă câteva clipe cu cei ce l-au iubit, lăsându-le o ultimă amintire nepieritoare în suflete.

Prezenţa Lui încălzeşte atmosfera. Se simt în aceeaş intimitate sufletească, netulburată încă de patimile şi cruda moarte pe cruce.

Nu este unul, care să nu fi dorit perpetuarea clipei la infinit. E senină Fecioara Maria, simţindu-şi alături Fiul, dupăce numai cu puţin înainte, moartea Lui îi străpunsese inima cu ascuţişul unei săbii. În extaz îl priveşte Maria din Magdala, care-l iubeşte, ca pe salvatorul ei din prăpastia ruşinei. E vesel Ioan ucenicul, sunt veseli toţi ceilalţi împreună cu Petru, rehabilitat, după nelegiuita lepădare din curtea lui Caiafa.

Când masa este pe sfârşite Isus se ridică şi solemn le anunţă că a sosit momentul despărţirii. E timpul să se întoarcă la Acela care L-a trimis. Ei urmează să aştepte în Ierusalim, până vor primi puterea de sus, care le va umplea întreaga fiinţă, iar apoi pornind în lume să predice Evangelia tuturor popoarelor. Vor boteza în numele Lui pe toţi câţi cu credinţă îi vor primi învăţătura şi vor fi mărturie dumnezeirii lui până la marginile pământului. Zicând acestea îi invită să-i urmeze pe Muntele Maslinilor, de unde în prezenţa lor se va înălţa la cer.

Voia să plece, dar cetind tristeţea ce a provocat cuvintele Lui în sufletele lor, mai zăboveşte câteva clipe. O mângăe pe Fecioara Maria, îi mângăe pe toţi. De ce să se lase tristeţii, când El nu-i părăseşte săraci şi neajutoraţi în mijlocul acestei lumi, ci din contră cu razemul puterii dumnezeeşti – absenţa Lui nu o vor simţi, câtă vreme permanent va fi cu ei.

Se revăd după puţină vreme pe vârful Muntelui Maslinilor. În haina-i de-o imaculată albeaţă, cu trupul transfigurat al învierii stă Isus pe culmea muntelui, în clipa despărţirii, binecuvântând pe apostoli şi ucenici, cari plângând îi sărută picioarele. Deodată începe a se înălţa spre zările albastre ale cerîului. Cu ochii plini de lacrimi urmăresc minunea cei cari rămân pe pământ. Ei nu mai sunt trişti, plâng de bucurie. Înţeleg de acum mărirea Lui. Înconjurat de mulţimea sufletelor celor drepţi desrobiţi din iad, Dumnezeu Fiul se reîntoarce la Tatăl. Îi ies întru întâmpinare cetele îngereşti, cântându-i imnuri de slavă. Se întoarce Biruitorul în împărăţia Tatălui său.

Sunt încă în genunchi apostolii, privind după silueta care nu se mai vede, când doi îngeri vin şi le adresează cuvintele: „Bărbaţi galileeni, pentru ce mai priviţi spre cer? Acest Isus care s'a ridicat cu atâta mărire, la fel va reveni; întoarceţi-vă în oraş precum v'a poruncit, şi aşteptaţi acolo împlinirea promisiunii Lui".

Încheie evangelistul Luca descrierea acestei minuni a Mântuitorului cu cuvintele: „Iar ei închinându-se Lui s'au întors în Ierusalim cu bucurie mare". Lc. 24, 52.

Ce le-a putut cauza această bucurie, după o despărţire atât de dureroasă? Nimic altceva decât lumina ce li s'a aprins în suflete pe vârful Muntelui Maslinilor. In înălţarea Mântuitorului li se desvălue cele mai puternice trăsături ale puterii lui dumnezeeşti, ale bunătăţii şi iubirii cerîului faţă de pământ. Chiar şi pentru cei mai sceptici este dată dovada marilor prefaceri pe cari le-a suferit omenirea prin coborârea lui Dumnezeu în mijlocul ei. Nu este unul care să se îndoiască, că a trăit în tovărăşia lui Dumnezeu aproape trei ani încheiaţi, i-a ascultuat cuvântul, şi a primit porunca să-l propovăduiască tuturora fără zăbavă.

Cu ochii lor au văzut mărirea lui Isus, L-au urmărit până ce a dispărut în mijlocul unui nor. Cu ochii sufleteşti l-au privit şi mai departe. L-au văzut înaintând în divina-i maestate până în faţa tronului divin, unde îngenunchind mulţumeşte Tatălui ceresc pentru tot sprijinul dat să învingă puterea iadului şi cerând ajutorul duhului sfânt, pentru cei aleşi rămaşi să continue lupta pe pământ.

Au văzut pe părintele îmbrățișându-și pe fiul iubit, care cu atâta abnegație și suferință i-a împlinit marele plan al mântuirii oamenilor. L-a așezat de-a dreapta pe tronul măririi, dându-i puterea de a judeca lumea. Au auzit corul cetelor îngerești cântând melodii divine triumfătorului întors din luptă. Au asistat la marea prăsnuire a întoarcerii fiului lui Dumnezeu în lăcașul Tatălui.

Cum n'ar fi veseli, când le-a fost hărăzit, lor niște muritori de rând să participe la cea mai însemnată sărbătoare a cerului, să vadă pe Dumnezeu, să vadă raiul deschizându-se pentru prima oară oamenilor căzuți în păcat? De acum au simțul siguranței realizării tuturor promisiunilor Învățătorului. Se văd intrând în templul fericirii vecinice aducând ofrandă la picioarele Creiatorului strădința de a clădi la împărăția Lui în lume. Se văd bucurându-se de împreuna viețuire cu bunul și iubitul lor Isus.

Din același loc unde numai cu puțin timp înainte au simțit ghimpele îndoelii în puterea Învățătorului lor, luat prins de servitorii sinedriului, acum țâșnește puternic isvor de întărire.

Muntele Maslinilor, cu grădina Ghetsemani, loc de suferință și rugă ferbinte înainte de patimi, prin Înălțarea la ceriuri se transformă în loc al măririi Lui. De acum el vorbește lumii întregi despre dumnezeirea lui Hristos. „Nimeni nu s'a ridicat la ceriu, decât cel ce s'a coborât din ceriu". Iar acesta este singur Fiul lui Dumnezeu.

Din acest izvor apostolii se adapă cu puterea neînfricată a evanghelizării.

Cu apa lui purificatoare și dătătoare de viață se spală păcatul din lume. Căci a avea suprema dovadă a dumnezeirii Mântuitorului, înseamnă a crede în Evanghelia Lui, a prinde puteri de luptă împotriva răului, a-ți purifica sufletul, redându-i zi cu zi câte puțin din strălucirea originară.

Azi în lumea scepticismului, a îndoielilor, a necredinței în tot ceeace este inaccesibil mărginitelor noastre simțuri, amintirea marei minuni a Înălțării Domnului, să ne fie și nouă isvor de credință în Isus, de rezistență și tărie în lupta împotriva răului, de mângăere în suferințe.

L. MUNTEANU

ȘTEFAN I. NENIȚESCU

Dumnezeu și sufletul în poezia contimporană

Poezia lui Ștefan I. Nenițescu (născ. 1897) reprezintă în gândirea literară modernă o inimă caldă, ce se aduce ofrandă lui Dumnezeu. Găsim în ea cea mai smerită evlavie, întregită de cea mai curată credință și adorare religioasă. În cuprinsul ei ne aflăm ca într'o biserică, unde ne copleșește sentimentul religios și totul ne îndeamnă la plecarea genunchilor la rugăciune, la cântare, la viață sfântă și fără de prihană.

Spre deosebire de D. Nanu care atribue prea mare rol omului în mântuire, de Ion Pillat cu puținul lui sentiment religios și chiar față de Nichifor Crainic în poezia căruia întâlnim și gândire creștină și sentiment religios, poezia lui Ștefan Nenițescu este un monument viu de prosternare în fața lui Dumnezeu.

D. Nanu caută să ridice pe om la viața sfântă, trăită în Isus; N. Crainic și I. Pillat aduc pe Isus și pe Maica Domnului în poezia țării noastre, împretenindu-i cu sufletul și cu peisajul românesc; Ștefan Nenițescu cântă deasemeni viața lui Isus, dar păstrând-o în cadrul ei divin, lăsând omului numai credința, speranța, iubirea Lui și mai ales chemarea de a se proșterne la picioarele Lui, unde obținem cel mai mare bun al vieții: mântuirea.

Icoana omului în opera lui Nenițescu, este icoana omului ce stă în genunchi și se roagă cu smerenia vameșului și cu căldura misticului. În atitudinea aceasta îl aflăm și pe poet, în *Predoslovia Deniilor sale:*

Iisuse, astăzi viu, cum odinioară
Veneau zugravii tainici. Dinaintea
Minunei Tale eu mă plec, Stăpâne,
Și colo 'nfiripez icoane
Din viața Ta; și cum e obiceiul
Ca ctitor zugrăvit să fie —
El însuși — în lăcașul ce ridică,
Adesea întruchipatu-m'am pe mine,
În vre-un colț, îngenunchiat, în rugă:
Eu îți închin un schit uitat de lume,
Suflarea mea fiindu-ți închinată.

Tot în stare de închinător întâlnim pe poet și în *Rugăciune:*

Luminează vrerei mele
Drumul care e curat.

Tu ce știi câtă sclăvie
Este 'n mine — robul frânt —
Dă-mi puteri, dă-mi bucurie,
Doamne, Doamne, dă-mi avânt.

Cere dela Dumnezeu lumină pe drumul vieții întunecat de rele și avânt să cânte viața și gloria Mesiei. Poetul e *Lăutarul Domnului* ce-i cântă slava pe struna sufletului.

Tot ce este bun în el vine prin Isus.

Viziunea poetică a lui Neniţescu este perfect încadrată în doctrina ortodoxă a Biserici creştine. Viaţa şi opera lui Isus din *Denii,* este viaţa lui Isus din Evanghelii. Isus este Mesia-Mântuitorul:

Mesia s'a născut: Acel ce vine
Cu trup de om; Acela care ţine
Regescul sceptru-al bolţilor senine,
Acela care-i calea către bine,
Mesia s'a născut!

(Vestea naşterei).

El a fost prevestit de proroci şi a venit în lume să ne mântuiască, să sfinţească suferinţa, să biruiască moartea şi iadul. Prin El ajungem la înviere şi bucurie.

Dar pentru mântuire, El a trebuit să treacă prin durerea crucii. Poporul când l-a văzut încununat cu spini s'a cutremurat:

Când Tu eşit-ai, Tu, Mântuitorul,
Încoronat cu spinii necredinţei,
Tu, sfântă 'ntruchipare-a suferinţei,
A tresărit înfiorat poporul.

(Ecce homo).

În jurul patimilor Mântuitorului poetul Neniţescu alcătueşte o frumoasă poemă închinată suferinţei: *Liturghia durerii.* Cum Liturghia bisericii are un rol mântuitor şi sfinţitor, la fel e şi durerea; prin ea primim pe Domnul în suflet. Cine sufere mai mult, e mai aproape de Dumnezeu şi deci, de sfinţenie. De aceea poetul o binecuvântă şi o preţueşte ca pe un dar ceresc şi divin.

După durere, urmează bucuria; după răstignire, învierea. Isus a înviat; aşa a vestit îngerul.

Îngerul a strigat:
„A 'nviat!"
Veniţi, vă închinaţi,
Vă bucuraţi!
Lăudaţi,
Căci îngerul acuma-a strigat:
„A 'nviat!"
Aliluia!

(Îngerul a strigat).

Isus Hristos a fost om şi Dumnezeu. Om desăvârşit şi Dumnezeu adevărat. A avut în aceeaş persoană natură omenească şi dumnezeiască. A fost Mesia-Mântuitorul.

Moartea lui nu este un accident datorit împrejurărilor istorice în cari a trăit, ci are un caracter expiator. Răscumpără păcatul strămoşesc şi împacă pe om cu Dumnezeu. De câte ori omul păcătueşte, se răstigneşte din nou Isus, ca să-l răscumpere. Sensul acesta îl au versurile:

Adam păcătueşte şi Isus mereu
Şi tot mereu Isus se răstigneşte
Răscumpărând păcatu-aşa de greu.

(Tot mereu).

Prin Isus Hristos s'a arătat şi a vorbit oamenilor. Viaţa în Dumnezeu este viaţa în Isus Hristos.

Din faptul acesta rezultă religia creştină, legătura intimă dintre om şi Dumnezeu. Viaţa vine dela Dumnezeu şi se doreşte la Dumnezeu, se vrea contopită în El — „să mă topesc în Tine" — cum se exprimă poetul. Cunoaşterea lui Dumnezeu nu este accesibilă sensurilor. Dumnezeu se simte...

Nu te-am văzut nici n'am ştiut de Tine,
Dar te-am simţit, cum simte un grăunte,
Că 'ntrânsul este 'nchisă-o mândră floare.

Cine-l neagă, nu-l poate cunoaşte. Necredincioşii

Se-aseamănă cu apa din părău
Ce n'ar crede 'n isvoare depărtate.

Numai prin rugăciune regăsim pe Dumnezeu, deoarece rugăciunea aduce în suflet lumină *(Prin lauda-Ţi). Vă închinaţi,* strigă el ca un profet, căci rugăciunea e mântuitoare.

Cine a simţit odată pe Dumnezeu, nu se mai îndoeşte şi nu se mai desparte niciodată de El. În El aflǎ bucuria cea mai sfântă şi nădejdea cea mai vie. Dumnezeu este tăria şi slava omului.

Isvorul puterii şi al mângăerii în suferinţă, este Domnul. Mâna Lui uşurează şi vindecă durerea.

Cu câtă ardoare se apropie poetul de Dumnezeu, deplin încredinţat că mâna Lui îi alină suferinţa!... Ar vrea, *Ca Ioan* la Cina cea de Taină, să-şi plece capul pe pieptul lui Isus şi aci să se odihnească, copleşit de fericire:

Ca Ioan aş vrea să mă proptesc de Tine
Să fiu iubitul Tău. Aş vrea, Isuse,
Să m'odihnesc ţinându-Te pe braţe
Şi 'mbrăţişat de Tine să visez.

Strâns legată de credinţa în Dumnezeu, întâlnim în poezia lui Ştefan Neniţescu şi credinţa în suflet. Am văzut, că el aduce lui Dumnezeu *În faţa icoanei* prinos un suflet ce L-a simţit. Sufletul nostru anină de Dumnezeu, fiind creat de Dumnezeu, ca şi lumea, prin puterea cuvântului.

E drept că *Pelerinajul sufletului* este un basm ciudat şi neînţeles, dar de existenţa şi nemurirea lui nu putem avea nici o îndoială. Viaţa nu moare, nu poate muri, ci învie, ca şi Hristos. Tema aceasta o desvoltă în una din cele *Trei mistere.* Trupul e păcătos şi muritor. Isus cel fără de păcat ni-l curăţă prin mâna Lui mântuitoare.

Păcatul este în trupul nostru. De necurăţia lui ne spală numai Isus Mântuitorul. La El să alergăm ca la un medic şi Lui să-i desvăluim toate tainele sufletului, după exemplul poetului:

Atâta timp cât voi trăi —
Şi dincolo de moarte —

În sufletu-mi tu vei ceti,
Precum citești în carte.
(Credința mea).

Că sufletul e viu și nemuritor ne-o arată și *Rugăciuni pentru sufletul morților:*

Doamne, ajută suflărei ce-ai chemat către Tine!

Eu mă închin:
Fă-i drumul lin
Fă-i drumul lin
Fără suspin!

De asemenea și mai categoric se exprimă credința în viața sufletului despărțită de trup, în *Epitaf:*

Nu plângeți frați! Aici e doar țărână:
Suflarea mea aiurea a plecat,
La Tatăl ei. Tristețea e păgână;
Nu plângeți, căci tristețea-i un păcat.

Sufletul e suf'are dumnezeiască, după cum ne spune și Biblia; la moartea trupului se întristează numai păgânii „ce n'au nădejde"; creștinii se consolează cu speranța și credința în viața sufletului nemuritor.

Este adevărat că prin nelegiuiri atentăm la viața sufletului; îl diminuăm, îl ucidem și ne golim de el *(Poporul Tău avea profeți);* dar pe calea aceasta ne atragem pedeapsa dela Dumnezeu, căci dreptatea Lui nu poate admite fărădelegea. În consecință, să nu luăm în deșert nici sufretul, nici pe Dumnezeu.

În „Denii" Nenițescu reoglindește doctrina cea mai curată despre Isus, versificându-o. Ca un evanghelist vestește și descrie el pe Maica Domnului, nașterea, botezul, ispitirea, fericirile, năpasta păcatului, rugăciunea, învățătura și iubirea lui Isus, Iuda, Liturghia durerii, calvarul crucii, dragostea speranța, credința, prohodul, învierea și înălțarea Domnului; apoi, clopotele de chemare la botez, la lumină, la ajutor, iertare, înmormântare și înviere, — toate într'un stil pe cât de curat, pe atât de înălțător. Poezia lui chiamă la Isus și zidește suflete evlavioase pentru împărăția lui Dumnezeu.

IL. V. FELEA

DATORIA TINERETULUI

PRIMĂVARA RELIGIOASĂ

E primăvară și seva care toată iarna a dormitat în rădăcini, dă năvală în sus, în trunchiuri și ramuri, prefăcându-se în frunze și în flori.

E o minune urcușul sevei din pământ la soare. Pădurile adormite într'o bună dimineață se trezesc și sunt de un verde strălucitor.

Generațiile mai bătrâne, cari formează rădăcinile neamului și știu ce plătește seva ființei omenești, idealismul creator, nu ar vrea să ducă cu ele în mormânt nici un gând frumos, nici o pornire nobilă, ci urmărind cea mai tainică dorință a lor ar dori să transplanteze în inimile generațiilor tinere toată vlaga și întreaga armonie a sufletelor lor, cucerite cu prețul însuși al vieții lor.

Și aici începe poticneala.

Tinerii, cari sunt mari admiratori ai naturii și se socotesc tot mai mult, fii ai ei, nu-i urmează legile, ci se abat dela ele cu mândrie. Ei vor un drum al lor, nu al strămoșilor.

Grâul care se va coace la vară este esențial legat de grâul din anul trecut, fiindcă din boabele lui și-a primit viața. Ramurile noui de prin pomi, din ramurile bătrâne își primesc puterea de creștere.

Marele poet și cugetător Goethe zice: „Toate epocile istoriei în cari a stăpânit credința sunt strălucitoare și rodnice pentru timpurile lor și pentru posteritate, și, din contră, toate epocile în cari necredința ar fi avut vre-un succes, dispar în fața posterității."

Tineretul nostru pe care an de an îl așteaptă probleme tot mai grele de rezolvat, ca să fie mare pe toate terenele mai întâi trebuie să fie mare în credință. E porunca firii așa, ca primăvara reli-

Gioto: Detaliu din „Fuga în Egipet"

gioasă să premeargă primăverii culturale şi politice.

Dacă se sperie acest tineret de greutăţile de azi, ce vigoare sufletească va putea da el urmaşilor lui, cari vor trebui să prepare drumul unui neam românesc de 30–40 de milioane suflete? Pentrucă este evident, din ce te apropii mai mult de apogeu, din ce se înteţeşte lupta în măsură tot mai mare şi sporesc greutăţile tot mai mult.

Tineretul nu poate urma un drum al său, rupând cu trecutul, ci în interesul neamului este obligat să urmeze drumul bătătorit de părinţii săi, sporind treptat stocul de idealism, primit dela înaintaşi.

Fructele străduinţelor strămoşilor noştri pe cari le mâncăm noi azi în deplină libertate românească, trebuie să fie un puternic mentor pentru tineret.

Ei săracii, fără o umbră de recunoştinţă sau răsplată, de obicei şi-au terminat viaţa în sărăcie ori temniţă. O singură rază de lumină le aurea viaţa şi asta a fost nădejdea, că urmaşii lor până în sfârşit vor continua drumul greu, dar glorios, fixat de ei.

Nemulţumirile, nerăbdarea, pesimismul şi oboseala tineretului nostru, trebuie să ne puie pe gânduri.

Fântâna din care trebuie să guste acest tineret şi să prindă puteri nouă, nu poate fi alta, decât Evangelia lui Hristos. Şi noi vom încerca să întărim cu dovezi afirmările noastre.

Domnul nostru Isus Hristos care zice: „Eu sunt calea, adevărul şi viaţa“ cu o cultură redusă este văzut într'un fel şi cu cultură bogată într'alt fel.

Generaţiile noastre tinere, cari nu mai au de luptat cu şicanele din trecut, pot progresa mai repede în cultură şi în consecinţă au posibilitatea să-l vadă şi mai clar pe Hristos, decât generaţiile bătrâne. Ele pot prinde mai uşor frumuseţile şi fineţele Evangeliei.

Generaţiile noastre tinere trebuie să dispună de o excelentă sănătate trupească. În privinţa câştigării acestei sănătăţi au un model neîntrecut în persoana Domnului nostru Isus Hristos, care în lipsa unei sănătăţi fără umbră de slăbiciune, nu putea să cutriere pe jos atâta cale cât a cutrierat şi să îndure atâtea lipsuri câte a îndurat. „Vulpile au vizuini şi păserile cerului cuiburi, iară fiul omenesc nu are unde să-şi plece capul.“

Sănătatea Domnului se întemeia pe preacurata stare a sufletului; nu s'au apropiat de el nici păcatele, dar nici boalele.

Cu ochii pururea ţintă la Hristos, tineretul nostru va fi un tineret viguros la trup. Şi ce comoară scumpă este sănătatea trupească în primul rând! Cine o are, găseşte pe pământ raiul şi cine nu o are, cunoaşte încă în viaţă iadul.

Domnul nostru Isus Hristos când ne spune că eu sunt „calea“, subînţelege că nu mai sunt alte căi cari ar putea să ducă la izbândă.

Tineretul prin munca lui de fiecare zi îşi clădeşte nu numai viaţa sa proprie, ci şi a viitorimei şi iată de ce trebuie să-şi dea bine seama pe cine îşi alege de maiestru-conducător.

Care putere pământească a fost în stare să-l abată pe Hristos din calea sa? Nici una. Tineretul nostru fără eroism împrumutat din eroismul Domnului de a ţinea drept calea luminii şi a nobleţei, nu va reuşi să ridice la un nivel mai înalt viaţa proprie şi viaţa neamului.

Civilizaţia şi cultura tot mai avansate zi de zi în aceeaş măsură pot ridica sau cobori pe om, dar tineretul cu Hristos în ochi şi în inimă nu poate cădea niciodată.

Nu pe îndemnuri sporadice trebuie să se întemeieze ataşamentul la Hristos al tineretului, ci pe o convingere neclintită a lui, scoasă chiar din cultura pe care şi-o câştigă zi de zi, că altă mântuire nu există pe lume decât cea prin Hristos. Tineretul, care este expus mai adesea decepţiunilor, trebuie să vadă singur că un singur stâlp de sprijin nu se clatină în această lume, Hristos.

Paserile studiază cu mare înţelepciune ramurile în care îşi aşează cuiburile, pentrucă îşi dau seama că vânturile şi furtunile chiar atunci le risipesc, când li mai dragă viaţa, dacă vor if aşezate rău.

Tineretul şi mai vârtos trebuie să caute un fundament tare şi sănătos al sufletelor lor, fiindcă – vorba apostolului – „zilele rele sunt.“

Noi nu cerem o primăvară religioasă dela tineretul cult fiindcă aşa i-ar conveni Bisericii creştine, ci din motivul că suntem convinşi că de acţiuni mari şi binefăcătoare nu este capabil decât un tineret al lui Hristos.

Nu este cu putinţă ca tineretul nostru studios, ocupându-se stăruitor cu evangelia să nu simtă el în suflet puterea ei care vindecă, luminează şi oţeleşte.

Aşteptăm dela tineretul intelectual, ca prin cultura lui să reverse în valuri puternice în mijlocul poporului nostru lumina evangeliei lui Hristos.

Dr. ŞTEFAN CIOROIANU

HOȚUL

Am furat din ceruri luna
S'o anin în cuiul porții
Fiindcă seamănă cu muma,
Când își țese harul nopții.

Am furat luceafăr mare
De pe bolta înstelată,
Fiindcă am cetit în stele
Că mi-a fost pe vremuri tată.

Din talazurile mării
Am furat neliniștea
Jertfă să o dau uitării
Când vine oprelіștea.

Cu un gând pe toate
Le-am legat în mine
Să trăesc cu ele
Neștiut de nime.

Dară nu știu cine
Azi mi le ia toate.
Legea spune doară:
Hoțul n'are parte.

Ș'am ajuns, creștine,
Un rumân sărac,
Nici mai am putere
Ceva să mai fac.

Și 's pornit în lume
După viersul lor
Și le-oi da cătare
Pân' o fi să mor.

GH. NOVEANU

Cartea românească în decursul veacurilor*)

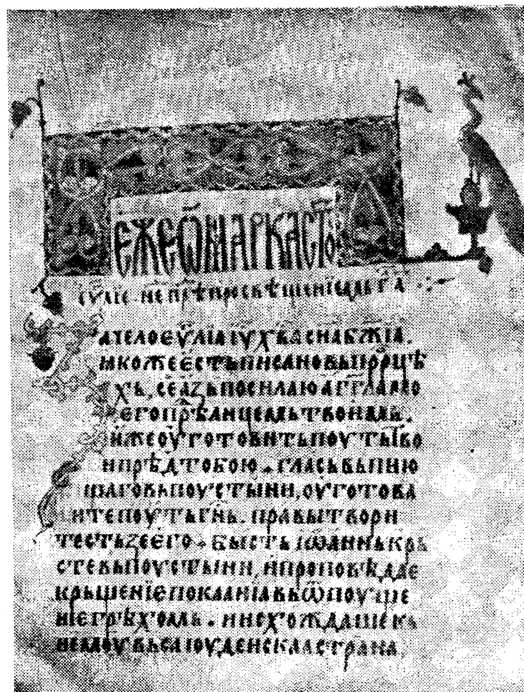
Sunt unii autori, cărora le place să-și pună în fruntea cărții sau articolului ce scriu, câte un motto sugestiv. Acest motto vrea să fie, de cele mai multe ori, sinteza, în patru-cinci cuvinte, a conținutului cărții sau articolului. Fără să fim adepții acestor fel de inscripții, pironite în fruntea unei cărți, sau chiar a unui articol, ni se pare că atunci, când încercăm să vorbim despre *Cartea românească în decursul veacurilor*, cunoscuta maximă latină: „Habent sua fata libelli" ni se imbie dela sine. Habent sua fata libelli – își au și cărțile soartea lor, își au și cărțile povestea lor.

Povestea cărții românești este tot atât de variată, cu umbre și lumini, ca și povestea neamului nostru. Așezați în „calea răutăților" – cum o spune atât de nimerit cronicarul Ureche despre Moldova sa și care expresie se potrivește pentru tot pământul locuit de Români – și cartea va apărea la noi mai târziu decât la alte neamuri. La alte neamuri mai îndepărtate, fiindcă dacă e vorba să ne comparăm cu vecinii noștri – și cu ei trebue să ne sincronizăm mai ales pasul istoric al neamului, trăind cam în aceleași împrejurări și trecând cam peste aceleași vicisitudini ale istoriei – atunci nu avem nici un motiv să ne rușinăm de o apariție prea târzie nici în ce privește cartea manuscrisă și nici în ce privește cartea tipărită.

Cartea manuscrisă și cartea tipărită! In istoria cărții în general se vorbește, până pe la mijlocul veacului al XV-lea, circa 1440, despre cărți manuscrise (cărți scrise cu mâna, nu documente), iar dela invenția tiparului încoace – invenție care peste câțiva ani, în 1940, va împlini o jumătate de mileniu și Germanii fac pregătiri de pe acum pentru aniversarea acestei invenții cu urmări atât de mari a lui Gutenberg – dela invenția tiparului încoace avem, firește, cărțile tipărite.

Cele mai vechi cărți manuscrise sunt sulu-

*) Conferință ținută la *Extensiunea Universitară* din Cluj în ziua de 16 Aprilie 1937.

Din Evangheliarul lui Nicodim, 1405

rile de papirus ale Egiptenilor, cărțile de lemn și de mătase ale Chinezilor și tabletele de argilă ale Asiro-Babilonenilor. Sunt străbunicele cărților noastre de azi. Sulul sau ruloul de papirus va fi cartea manuscrisă și a Grecilor și a Romanilor. Paralel însă cu ruloul din papirus, Grecii și după ei Romanii vor avea și cărți manuscrise din pergament – numele pergamentului, precum se știe, provine dela numele orașului Pergam –, care va fi cel mai preferat material de scris până la invenția hârtiei, invenție veche chineză (an. 105 d. Chr.), trecută însă în Europa abia în veacul al XII-lea, de către Arabi, în Spania mai întâi. După invenția hârtiei, pergamentul, fiind scump, a rămas să fie utilizat numai pentru anumite acte solemne, pentru documente, nu și pentru cărți, decât în cazuri rare.

Trecerea dela ruloul de papirus, la cartea de pergament, înseamnă și o transformare a formatului cărții. În secolii ruloului de papirus cartea avea forma de sul. O bibliotecă consta din o sumedenie de suluri, așezate în rafturi unul peste celălalt. Titlul i se punea pe o etichetă, fixată la unul din extremitățile sulului. Firește titlurile nu erau precise, cum sunt azi, ci erau formate din primul cuvânt, sau primele cuvinte ale textului. Bulele papale, al căror titlu îl formează primul cuvânt, sau primele cuvinte ale textului (de ex. una din Bule e numită *Pascendi,* alta *Christifideles graeci,* aceasta din urmă e Bula prin care s'a înființat episcopia unită maghiară de Hajdudorog) sunt azi, pe cât știm, singurele rămășițe ale unor timpuri interesante din istoria titlurilor la cărți. După invenția pergamentului trecerea dela cartea-sul la cartea-patruunghiulară, sau cum se numește științific cartea-codex, a fost foarte ușoară, mai ales că s'au avut în vedere ca model tablele cerate, cunoscute de mai înainte.

Prima carte manuscrisă din trecutul nostru românesc, care ne-a rămas și se păstrează la Muzeul de Antichități din București, este o carte-codex din pergament, scrisă de călugărul Nicodim la 1405 în mănăstirea Tismana, din Oltenia. Cărții i se zice *Evangheliar slavon,* de o frumuseță deosebită, atât ca scriitură, cât și ca execuție artistică a chenarelor, vignetelor și inițialelor. Nu trebue să ne mire faptul că cea dintâi carte manuscrisă a noastră este o carte bisericească, scrisă de un călugăr și în limba slavonă. Nu numai la noi și peste tot în Răsărit, ci și în Apusul acestor timpuri de Ev-Mediu și chiar și mai târziu, mănăstirile erau singurele focare de cultură, unde se desfășura o mișcare cărturărească, păstrându-se cu sfințenie caracterul religios și haina slavonă la noi, cea latină în Apus. A doua carte manuscrisă ce ni s'a păstrat este tot un *Evangheliar,* slavo-grec, scris la 1429 la Mănăstirea Neamțu, în Moldova, despre a cărui frumuseță se poate convinge oricine, răsfoind splendidele reproduceri colorate din *Istoria literaturii românești, Epoca veche* a dlui prof. Sextil Pușcariu. A treia carte este și ea un *Evangheliar slavon,* tot dela Neamțu, din anul 1436, de aceeași frumuseță cu cele precedente, scris de călugărul Gavril, fiul lui Urie. Și așa urmează cartea 4-5-6-7-8-9 cunoscute nouă azi, scrise de același călugăr [1]. La a 10-a trebue să ne oprim cu un deosebit respect și cu mulțumiri lui Dumnezeu că ni s'a păstrat. Este *Evangheliarul slavon* dela Homor, dăruit de Ștefan Cel Mare mănăstirii pomenite la anul 1473. Evangheliarul acesta ni-l înfățișează pe slăvitul Voevod al Moldovei în genunchi, închinând cartea Maicii Domnului și este, se spune și trebue să fie așa, cel mai autentic portret al lui Ștefan Cel Mare din câte ne-au rămas. Domnul e înfățișat cu fața rotundă și foarte simpatică, cu plete lungi, pe cap o coroană și îmbrăcat cu dulama domnească. Pe lângă acest portret și apoi pe lângă miniaturile celor 4 Evangheliști, pe lângă cele 4 vignete și inițiale obicinuite la începutul fiecărei Evanghelii și pe lângă chenarul compus din motive luate din țesăturile românești, înlăuntrul căruia este scris epilogul – are o legătură de argint într'aurit, împodobită în față cu 4 pietre ovale, iar în dos cu 4 cuie de argint ce serveau ca postamente. Legătura a fost lucrată chiar în Mănăstirea Homorului din Bucovina, la porunca Voevodului Ștefan. Prin frumuseța deosebită, acest Evangheliar al lui Ștefan cel Mare ne aduce aminte de acel *Codex argenteus,* păstrat azi la Biblioteca din Upsala (Svedia), care conține traducerea Bibliei făcută de episcopul Ulfila al Goților în veacul al IV-lea chiar în regiunile noastre. Evangheliarul lui Ștefan e păstrat azi la Mitropolia din Cernăuți.

Ne oprim aci cu înșirarea primelor cărți manuscrise ale noastre, scrise în limba bisericească a vremii. Nu putem pomeni aci cele dintâi cronici ale Moldovei, scrise cam în acest timp, tot în limba slavonă, fiindcă nu ni s'au păstrat originalele lor, iar còpiile s'au găsit amestecate printre filele unor cărți manuscrise cari nu ne aparțin nouă, Românilor.

Când apar însă prima *scriitură* în limba românească și prima *carte* scrisă în limba noastră? Dacă patria celor dintâi cărți manuscrise în limba

[1] În una din aceste cărți, un *Sbornic* din 1437-1438, se află și *Viața Sf. Ioan cel Nou dela Suceava,* scrisă în limba slavonă de Grigorie Țamblac, care e prima lucrare *originală* din trecutul nostru, cărțile sfinte fiind *copiate* după texte mai vechi.

Ştefan cel Mare în Evangheliarul dela Homor, 1473

slavonă sunt Principatele libere: Ţara – Românească mai întâi, cu Evangheliarul lui Nicodim din 1405 şi apoi Moldova cu celelalte pomenite mai înainte, ţara primei scriituri româneşti şi a primelor cărţi manuscrise în limba naţională este Transilvania, mai precis Maramureşul. Anume există un document maramureşan din 1404, scris cu litere cirilice, în care pot fi citite *cele dintâi* cuvinte *româneşti.* Cealaltă urmă de limbă românească este mult mai târzie, la 1484, unde e vorba de jurământul omagial pe care Ştefan cel Mare il prestă regelui Poloniei Cazimir şi despre care se spune: „haec inscriptio ex valachico in latinum versa est" (acest text a fost tradus în latineşte din limba valahă). Din nefericire textul original, românesc, nu ni s'a păstrat. Dar acestea sunt *documente!*

Când se scriu însă primele *cărţi* în limba noastră? După unii, criteriul de judecată fiind limba, în prima jumătate a veacului al XV-lea, deci înainte de 1450, după alţii în a doua jumătate a veacului al XV-lea, datorită propagandei husite desfăşurată mai ales în părţile nordice ale Transilvaniei. Aceste prime tălmăciri ale cărţilor sfinte în limba românească nu ni s'au păstrat în original, ci numai în còpii din veacul următor şi nu în Transilvania, unde mănăstirile erau puţine şi lipsite de o tradiţie cărturărească, ci în Moldova. De aceea prima carte manuscrisă în limba noastră se va numi după numele unei mănăstiri din Moldova întregită de pe vremuri, din Bucovina: *Codicele Voroneţian.* Acestuia ii urmează, la distanţe nu prea mari, cele trei *Psaltiri: Hurmuzaki, Voroneţiană* şi *Scheiană.*

Primele noastre cărţi manuscrise, în limba slavonă mai întâi, în limba naţională după aceea, se situiază, deci, în veacul al XV-lea. Înseamnă, aceasta, întârziere mare faţă de alte popoare considerate mai culte decât noi, înseamnă o întârziere faţă de vecinii noştri?

La popoarele romanice – ca să facem comparaţia cu naţiunile mai înrudite cu noi – primele *texte* coherente, cari nu mai sunt latineşti, ci poartă timbrul limbii lor naţionale, datează: la Francezi din sec. IX (842); la Italieni din sec. X (960 şi 964); la Provensali dela sfârşitul sec. X şi începutul sec. XI; la Spanioli şi Portughezi din sec. XII.

Acestea sunt însă numai documente, sau fragmente de texte, nu cărţi. Numai veacul al XIII-lea va aduce acele Chansons de geste şi pe primul cronicar *francez,* pe Villehardouin, iar veacul al XIV-lea alte două cronici franceze şi pe Dante, plămăditorul limbii *italiene* şi înainte mergătorul unei mari literaturi naţionale.

Noi – cei aşezaţi în drumul tuturor năvălirilor şi ameninţaţi aproape dela începutul fondării Statelor libere de puhoiul turcesc şi mai târziu de alte puhoaie – ne prezentăm cu primele texte şi cu primele cărţi scrise în limba naţională în veacul imediat următor, veacul al XV-lea. Deci nu chiar aşa de târziu, cum ar fi dispuşi unii să

Sf. Ev. Matei (miniatură din acelaş Evangheliar)

creadă. Aceasta dacă ne comparăm cu Apusul, mai ferit de primejdiile peste cari am trecut noi.

Dar, după cum am spus mai sus, just este să ne comparăm cu vecinii noştri, cu cari am trecut cam prin aceleaşi împrejurări istorice. La Unguri primele cărţi apar traduse în limba naţională în veacul, în care apar şi la Români, veacul al XV-lea, cca 1430 prima, iar următoarele trei codice sunt scrise la Trotuş, în Moldova noastră, la 1466. E adevărat că vecinii noştri dela Apus au un fragment de text în limba ungurească din veacul al XIII-lea, un panegiric (halotti beszéd) de 274 cuvinte şi un cântec religios, de 70 de cuvinte, din secolul al XIV-lea, dar acestea sunt numai fragmente de texte, nu cărţi. La Poloni situaţia e cam aceeaşi. Din veacul al XIV-lea le-au rămas în limba naţinonală câteva glose, un fragment de predică şi un fragment de psaltire (Psaltirea Floriană). Cărţile, relativ numeroase, apar şi la ei abia în veacul al XV-lea. Tot în acest veac îi putem aşeza şi pe Croaţi.

Vecinii noştri dela Sud, Sârbii, Bulgarii şi Grecii sunt în privinţa aceasta mult, foarte mult, în urma noastră. Cărţile scrise în limba neo-greacă sunt abia din veacul al XVIII-lea, iar cele sârbeşti şi bulgăreşti, naţionale, sunt cam tot aşa de nouă – limba paleoslovenică nefiind pentru ei decât ceeace a fost şi pentru noi, limba oficială a bisericii, nu a poporului.

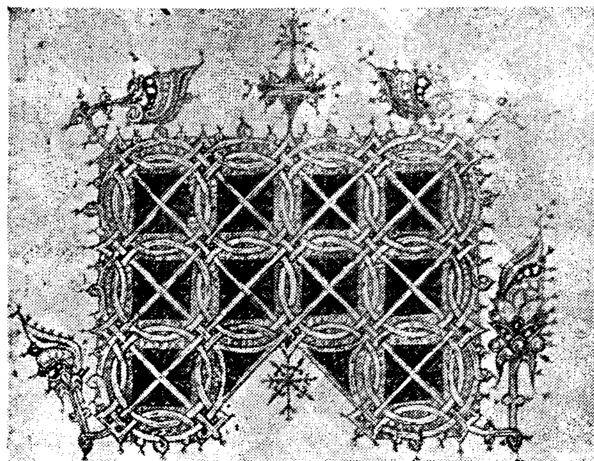
Cum se poate vedea, când vorbim de „barbaria" trecutului nostru, trebue s'o îmblânzim – cum spune dl Iorga într'un loc – prin comparaţia cu vecinii noştri, cu *toţi* vecinii noştri.

Cu tiparul – şi trecem acum la cărţile noastre *tipărite* – comparaţia ne este şi mai favorabilă. Dela descoperirea minunatului meşteşug al lui Gutenberg, la Maienţa, în jurul anului 1440 şi până la 1508, când se tipăreşte prima carte la Târgovişte sau Mănăstirea Dealului, sub domnia lui Radu cel Mare, au trecut numai 68 de ani. Distanţa în timp este relativ mică, dacă ne gândim la încetineala cu care s'a răspândit acest meşteşug în ţările din jurul Germaniei. Pământul italian a fost cel dintâi, după pământul german, în care se constată introducerea teascurilor de tipar, la Subiaco (lângă Roma) în 1464 şi la Veneţia în 1469. Franţa va avea tipografie, la Paris, în acest an din urmă, Ţările de Jos la 1473 şi treptat-treptat se va răspândi cu atât mai târziu, cu cât o ţară era mai apropiată sau mai îndepărtată de patria lui Gutenberg. Dintre vecinii noştri Ungurii au prima carte tipărită la 1473, la Buda, datorită iniţiativei unui rege de sânge românesc, Matia Corvinul. Întâmplarea face ca primul produs grafic dela Buda să fie o cronică, Chronicon Budense, în ale cărei pagini dela început se descrie răsboiul glorios al lui Basarab I. Întemeietorul, câştigat asupra trufaşului rege Carol Robert al Ungariei, la 1330, la Posada. Polonii îşi datează prima lor carte tipărită la 1474, Cehii la 1478, Austria la 1482, Muntenegru la 1493, după care urmăm noi Românii cu anul pomenit mai sus, 1508. Ceilalţi vecini ai noştri au introdus tiparul după noi: Rusia (1553), Turcia (1783), Grecia (1821), iar Bulgaria şi Sârbia numai în veacul al XIX-lea. Amintim ca o simplă curiozitate că ţara care a introdus tipografia mai pe urmă, în anul dela naşterea Domnului 1935, a fost Abisinia, unde Negusul a simţit necesitatea, odată cu pregătirile militare împotriva Italienilor, să tipărească diferitele ordonanţe pentru unităţile militare, precum şi pentru populaţia civilă, în mai multe exemplare.

Dintre provinciile româneşti Muntenia a avut tiparul mai întâiu, la 1508, adus din Veneţia, prin Cetinie, capitala Muntenegrului, prin osîrdia călugărului Macarie, ajuns mai târziu Mitropolit al Ungro-Vlahiei. Transilvania va avea prima tipografie abia în 1529 la Sibiu, în 1533 la Braşov, în 1550 la Cluj şi apoi la Alba-Iulia, Sebeş, Oradea, Orăştie, etc. Moldova urmează la rând numai în veacul următor, sub domnia lui Vasile Lupu, căci încercarea lui Despot Vodă de a înfiinţa tipografie la Cotnar în 1562 a rămas numai încercare.

Fugarul din faţa primejdiei turceşti – Macarie – ce a putut aduce cu sine? Un teasc de mână, câţiva săculeţi cu slovă, matriţele de turnat literele şi câteva ornamente şi frontispicii gravate în lemn! Cu această „tipografie" şi-a început el activitatea, atât de bogată în urmări, la curtea Domnilor Munteni.

Primele produse ale artei tipografice se chiamă, după cum ştiţi, de sigur, incunabule. *Incunabula*

Vignetă din Evangheliarul dela Homor

înseamnă scutece, faşe, apoi locul de origine al cuiva, copilăria, leagănul. O incunabulă, sau un incunabul este, prin urmare, o carte tipărită în timpul când tipografia era în faşe. Perioada de copilărie a cărţilor tipărite în Apus s'a extins până la 1500 inclusiv, iar tipăriturile dela aceşti ani încoace nu mai sunt privite ca incunabule. În felul acesta putem avea noi Românii vre-o incunabulă, ştiut fiind că prima noastră tipăritură iese de sub teascul lui Macarie cu 8 ani după anul delimitativ de mai sus? Putem. Cu un singur corectiv, însă, mutarea graniţei delimitative dela 1500 la cel puţin 1550. E posibil acest lucru? Da, fiindcă l'au mai făcut şi alţii. Ungurii, de pildă, şi-au fixat ca dată ad quem anul 1536. Alte ţări, mai îndepărtate de punctul de răspândire al tipografiei, cum sunt Ţările Nordice, au depăşit şi ele anul rotund de mai sus, împingându-l până la 1550. Îl putem împinge şi noi, pe baza aceleeaşi depărtări geografice, aflându-ne la un punct periferic faţă de patria descoperitorului tiparului.

(Va urma) I. CRĂCIUN

Spre Tine am nădăjduit

Tinde, Doamne, mila Ta spre noi
Precum nădăjduim şi noi spre Tine,
Şi 'ndrumă-ne din griji şi din novoi
Şi 'n veac a noastre inimi ţi se 'nchine.

În voia celui rău nu ne lăsa,
Ci patimilor balsam fii, ne 'ndreaptă,
Coboare binecuvântarea Ta
Şi fă-ne calea bună şi 'nţeleaptă.

Şi dă vieţii noastre dar ales,
Şi-avânt curat dă sufletelor noastre,
Revarsă îndurarea Ta spre şes
Ca ploile de raze 'n nopţi de astre.

Răsfiră 'n calea noastră 'nseninări
Şi sbor înalt dă gândului spre zare,
Tu care eşti liman de îndurări
Şi în priviri eşti numai adorare!

AL. STĂONEANU-BALAŞ

CRIZA ACTUALĂ ŞI REMEDIUL EI

După zilele tragice ale răsboiului cu obsedanta lor nelinişte, nu am putut avea, pot zice, în anii ce au urmat (de altfel destul de grei şi nesiguri) vre-o criză mai acută şi mai plină de griji ca cea prezentă.

Ar fi copilăresc faptul de a ascunde cauzele reale a acestei crize, de-a nega numeroşi factori economici, politici, financiari, etc. pe care oamenii de stat îi cercetează pentru căutarea bunelor soluţiuni.

Este drept că problemele nu sunt rezolvate complect, că publicul suferă, dar această suferinţă nu priveşte numai ţara noastră. Nu este deci numai ea cea mai atinsă şi mai de plâns. Lumea întreagă este într'o zăpăceală, iar răul fiecărui popor prin o solidaritate ineluctabilă şi o contaminare naturală, agravează pe acel al poporului vecin.

Lumea întreagă sufere, lumea întreagă e desperată şi tocmai această desperare este mai gravă ca orice suferinţă.

Trebuie însă să recunoaştem că elementele reale ale crizei devin mai ameninţătoare, fiindcă îşi au rădăcinile lor într'un fel de neurastenie colectivă.

Ştim cât este de contagioasă starea de emoţie a cuiva. Ori fiecare din noi contribuie astăzi la întinderea răului, vorbind, bârfind, plângându-se, exprimând cu un cuvânt temeri demoralizante.

Se vorbeşte de criză pretutindeni. Ori exteriorizând doleanţele şi făcând prognosticuri rele se măreşte şi mai mult teama şi neliniştea convorbitorilor sau auditorilor.

Se prezintă cu deosebire periculoşi acei indivizi ce simt un fel de voluptate în strigătele: „Unde mergem"?; „Suntem într'un faliment general"; „Epocă de politicianism şi pricopseală" „Suntem discreditaţi pretutindeni"; „Revoluţia sau răsboiul bate la uşă" etc.

Fără a crede la început complect ceea ce ei spun, ajung mai târziu să se autosugestioneze şi pentru a da mai multă crezare celor spuse, adaugă afirmarea, că aşa a mai scris sau grăit cutare om politic, financiar, etc.

Astfel se ajunge la o demoralizare. Creiem noi înşine răul nostru, sfărâmând resortul şi risipind energia care ne-ar permite să reacţionăm şi să suportăm răul.

Raţiunea pare că nu domină fiinţa noastră, iar elementele afective cultivă în noi gustul spre emoţiuni din ce în ce mai puternice, din ce în ce mai crude.

Suntem, se pare, în epoca în care răul cuvânt şi reaua atitudine se comunică întocmai ca o boală epidemică. De multe ori însă nu cei mai atinşi de criză sunt acei ce strigă mai tare. Aceşti din urmă fac sgomot în faţa unui val care numai îi ame-

ninţă, dar care poate a păgubit pe alţii, care se resemnează şi nu se plâng.

A lua atitudinea învinsului, a declara de mai înainte că răul este fără remediu, este a te arăta defetist. În orice domeniu pentru a putea învinge trebue să crezi în victorie.

Avem oare dreptul să părăsim lupta din viaţă atunci când am câştigat victoria libertăţii şi unirii cu atâtea suferinţe şi sacrificii?

Este foarte straniu să vedem că moartea (de care nimeni nu scapă) lasă omul mai puţin indiferent, ca grijile hărţuitoare ale vieţii zilnice şi că formulele care rezumau odinioară optimismul nostru pe câmpul de luptă („Să nu ne facem sânge rău"; „Va trece şi asta"; „Voeşte şi vei putea, etc.) nu le mai pronunţăm aşa des. Se pare că din toate părţile se prevede numai răul, se anunţă numai sfârşitul lumii.

Care ar fi remediile acestei crize?

Trebuie în primul loc să ştim să aşteptăm, să avem răbdare, căci soluţiile unui desechilibru social atât de mare, nu pot veni decât după un timp îndelungat.

În al doilea loc să ne abţinem de a exprima fără încetare şi în tot locul dificultăţile prezente. Este inutil să repetăm mereu expresiuni care fără a aranja ceva, nu fac decât să arunce în noi pesimismul, tristeţea şi prin aceasta să pună obstacole năzuinţei de a activa sau lupta.

Trebuie să rugăm pe acei ce se plâng mereu să-şi ţină gemetele pentru ei, chiar spre binele lor este să nu întreţină în suflet frică sau imagini negre.

De asemenea este condamnabil de a pronostica eşecuri la acei ce încearcă să lupte în viaţă şi caută soluţii favorabile binelui obştesc.

Viitorul nu aparţine unei persoane.

Este o nebunie să proroceşti dela început catastrofe, când atâtea elemente necunoscute pot interveni şi modifica cu timpul nu numai destinele indivizilor, dar chiar ale ţării.

S'a văzut în atâtea împrejurări, cum în ora cea mai tragică apare salvarea nebănuită.

Un proverb spaniol spune că „Noaptea se face mai neagră când se apropie zorile".

Acest proverb este plin de speranţe şi de reconfortare sufletească.

Remediul crizei actuale pentru cei mai mulţi ar consta deci în: a nu se plânge, a avea încredere chiar când eşti neliniştit şi a activa ca şi cum s'ar găsi în plină încredere.

A lucra, iată secretul acestei neurastenii ameninţătoare care ne paralizează şi agravează pe fiecare zi starea sufletului nostru. Nu trebuie să spunem după fiecare gest: „La ce bun să mai lucrez, căci nu mai pot folosi" şi să rămânem imobili şi descurajaţi. Istoria ne spune că multe imperii au cunoscut în epoca decadenţei lor aceste falimente ale energiei omeneşti. Stoicismul Romei decadente constituie însă pentru noi un învăţământ, cum putem găsi în educaţia voinţei, stăpânirea de sine.

Ca şi în aceste epoci tulburi din trecut, noi avem nevoie astăzi să învăţăm să învingem neliniştea ale cărei valuri inundă lumea.

Dacă igienistului mintal îi revine dreptul să înveţe pe om regulele de igienă mintală, care fortifică voinţele şi-i exaltează energiile; nu mai puţin fiecare individ trebuie să ştie, că posedă în el forţe suficiente de a împiedeca isbucnirea acestor neurastenii născute din pesimism şi frică, neurastenii care tulbură simţirea şi ameninţă viitorul.

Dr. Gh. PREDA

VITRINA CĂRŢII

NOTE PE MARGINEA CĂRŢILOR

I. U. Soricu, POPEŞTI DIN PATRU UNGHIURI (satire şi scrisori) în 8⁰, p. 189, Bucureşti, Pavel Suru 1936.

Vasile Militaru, VIERMI ŞI STELE (fabule) în 8⁰, p. 234. Cartea Românească, Bucureşti.

Pe marginea cărţilor, când cititorul obsedat până la identificare cu personagiile trăeşte aevea peripeţiile lor, îşi notează fără voe sugestii, întrebări, corecturi şi imagini care s'au născut în el simultan cu lectura şi cari se sumează de obiceiu prin cuvântul „note".

Prin cuvântul „note", reflexe involuntare născute din contactul estetic cu cartea, nu se face propriu zis decât o corectură a scrierii după ortografia propiilor intenţii.

Actul în sine e subiectiv, cum subiectiv a fost şi vor fi toate actele sigilate de o personalitate.

Totuşi când referentul acestor note are o concepţie justă despre valorile estetice, când are o rutină a construcţiei şi este pe deasupra un cât de mic strateg a condeiului – „notele" sale pot să fie în concordanţă şi cu părerile altora: pot fi, cum ar zice pretenţioşii, obiective.

*

Pe profesorul I. U. Soricu mi-l închipui azi pletos, greoi și sedentar ca talentatul Proșteanu, cu o liră (cel puțin miniatură) la butonieră umbrită de o pălărie cow-boy — made 1780.

Nimeni nu și-l poate închipui altfel pe Ion Ursu Soricu autorul „Popeștilor din patru unghiuri".

E în el cava arhaic ca mirosul de gutui, sau ca șuvițele de păr păstrate 'n ramele tipicului, ceva care sună a Eminescu, răsbunător, crud, sadic și cinic, cu sonoritate de ură legitimă față de comedia reală a romănismului.

Îl știam pe veritabilul profesor mare folklorist. Când îi eram elev ne prețuia după destoinicia cu care strângeam proverbe și ghicitori. Din acel tezaur de aur ruginiu a învățat, pe semne, să cuvânteze simplu și apăsat ca o poruncă voevodală, peste capetele plecate a epigonilor mărunți.

Scrie frumos, frumos în sensul hexametric, legănat ca o Dunăre în Deltă. Scrie clar ca un plâns de copil și subtil ca o înflorire în zori. Nota satirică este a cugetului și expresia ei atinge claritatea flacărei de alcool, ferbinte și pătrunzătoare. Paienjenișul revoltei e prins în rima cea mai fericită ce-am citit-o de ultimii zece ani în lirica românească și chiar cuvintele cu strae nemțești sau franțuzești ce înpestrițează decorul au parcă rezonanță de mit romănesc. „Frângurelele" găzduite cândva de pagina „Universului" nu stau decât mărturie marelui tâlc a acestui sfătos trubadur. E prea curată concepția despre poezie a dlui I. U. Soricu, ca să poată fi acuzat de dicționar modernist și ar fi să înpietăm buna intenție a autorului atribuindu-i limbaj de țață parlamentară.

Nu, I. U. Soricu crede în ce scrie și scrie așa cum îi spune muza. N'avem decât să cităm nostima-i „chemare":

Mi-am părăsit cuibarul de schimnic huhurez,
M-arăt și eu în lume, discut, filozofez,
Constat ca vremea-i bună, sau cerul e noros,
Când fulgeră și tună mă simt puțin nervos.
Admir splendoarea lunei pe cerul de opal,
Când văd că ouă mierla devin sentimental...
. . . .
O muză protectoare atâtor mari aezi,
Ascultă-mi rugăciunea și focul meu îl vezi!

(Argumentum, 6).

În imaginea caracterizărilor autorul e mult superior ironiei neghioabe isterizată de o ilustrată picantă. Imaginar, cuvântul lui are tăiș de durandală, care ucide prin lumină și arde de strălucire. În jurul lui nu sunt decât vitejii-nalți cât Negoiul, plini de trufia adevărului nud sau izgoniții mărunți cu capete corojite.

Din lumea orașelor, din lumea inimilor îmbrăcate în moravuri blănite cu inpertinență, din lumea apostată a celor „conducători de țară cu furtișagu 'n gând" el privește Olimpul adevărului:

Pustiu de zei, Olimpul îl văd cadavru rece,
In care scurmă viermii de lauri ahtiați,
Iar templu sfânt a artei e bâlciu, prin care trece
Cu flamura minciunii convoiul de pirați.

(Capiștea spoelii, 12).

și ne scrie povești.

Sunt aceste povești pline de durere. O durere sumbră de ardelean desrădăcinat din lumea purităț lor patriarhale, desbrăcat de „sumanul" făurit pe piua moralei dure și îmbrăcat cu surtucul saltimbancului de pe cheiul Dâmboviței. De acolo, din Bucureștii tuturor brașoavelor ne scrie povești cu zâmbet de satiră.

Fapt înbucurător este vestea marturisită a autorului, că nu și-a atrofiat simțul pentru frumusețea naturală:

„Eu înțeleg cântarea duioasei Cosânzene
„Cunosc fiorul urei și știu să mă închin. 11.

Indiferent de ce cred alții:

De mă urăsc pigmeii și alte lighioane
Cu mană de apostoli, cu gândul de samsari...

el își caută rostul vieții în a semnala frumosul și a strivi micimea faptelor lipsite de orice morală pentru a păstra poporul lui „sfânt mărțișor în chimbarul inimei":

Știe bine tot ce-i în țară, căci roagă muza:

„Hotarul țărei noastre cuprinde-l cu privirea,
Și ce-ai să vezi într'însul să nu spui nicăirea:
Conducatori de țară cu furtișagu 'n gând
Și sfetnici, cari la colțuri păcatului se vând..., 7.

I. U. Soricu este un anahoret în babilonul orașului dâmbovițan. Ne mirăm că mai poate scrie, și încă așa de frumos.

*

Se crede de obiceiu într'o singură consângenie, cea socială. Cercetătorul literar nu arareori caută înrudiri între diferiți scriitori nu pe calea faptelor, ci pe calea spiritului. Vreau să spun că nu e greșit să se vorbească uneori de înrudiri spirituale chiar la poeți. Să nu cădem însă în greșala de a considera sateliții — planete, sau orice plagiat ca un asemenea fenomen. Prin consângenie literară s'ar putea înțelege fenomenul estetic durat natural între intențiile a doi sau mai mulți autori de a tinde spre acelaș scop, uzând — în măsura posibilului — de aceleași mijloace. Fără teorie, de o astfel de înrudire se poate vorbi în cazul de față: I. U. Soricu — Vasile Militaru.

Substratul comun ar fi intenția amândurora de a corecta moravuri vorbind cu tâlc, unul prin satiră altul prin fabulă.

Dar însăși fabula este în „regnul literar" marea care a născut din frământarea ei pe — Venus — satira.

Despre o consângenie literară între cei doi, uşor se poate vorbi. Am avea în cazul acestei paralele şi unele rezerve.

Fabula ce-i drept, este un gen consumat, care şi-a avut gloria şi păcatele pentru care a murit. Se ajunsese astfel în secolul trecut, ca dela opincarii slovei până la curtezane să se scrie numai fabule, cum se scriu azi manifeste electorale sau comunicate ministeriale – fără rost – pe toate hârtiile tipărite. Se făcuse din fabulă şi din sora ei satira un fel de lucru uzual, banal de frecvent, de care contemporanii s'au lipsit fie dintr'un spirit de prudenţă fie dintr'o plictiseală de a mai bârfi. E acelaş lucru ca imunizarea prin otrăvire lentă şi astfel nu mai avem subtilitatea de a ne sesiza de sarcasmul şi ironia poeziei. Se găsesc totuşi „doctori" cari mai încearcă injecţii puternice pe morţii calzi încă, cu intenţia nevinovată de a experimenta o o soluţie sau de a-şi face o datorie de cioclu medical.

Nu vreau să compar pe maestru V. Militaru cu aceştia, dar vreau să spun că inconştient fapta lui are o asemănare.

Noroc, că „mortul" pe care l-a injectat cu siringa fabulei nu era mort deabinelea şi a început să mişte. E meritul fabulei D-sale, că nu a fost un simplu experimentator, ci un provident deschizător de drumuri estetice.

Prin volumul „Viermi şi stele", titlu care aminteşte antiteza „Vis şi viaţă", se culeg flori din fabulele publicate prin diferite foi şi reviste în ultimii ani.

Cu sinceritate spunem, că nu toate sunt fericite şi mai ales nu toate sunt noi, decât ca formă. Totuşi volumul îşi deţine calitatea prin sobrietatea unora, cari pe lângă originalitate, joc de imagini, spirit caustic în expresie şi ritm vioi, aduc idei noi pline de tâlc esopian, vorbind parabola în cumpeneala satirei specific româneşti, dovedind astfel că fabula românească nouă – cum o concepe Vasile Militaru – are vii resurse neexplotate, care îşi aşteaptă numai măeştrii ca să le fructifice.

Pentrucă nu putem reproduce prea mult, cităm doar câteva „învăţături" pline de duh, din care cartea are destule:

Lanţul destinat a ţine, sub robie pe vreun brav –
Strânge mai avan în sine pe tiran, decât pe sclav
(Doi sclavi, p. 31).

Cu cât vor fi mai mulţi duşmani
[ce'n jurul lui vor face „gamă"
Cu-atât cel vrăşmăşit, rămâne
[*„mai vrednic de luat în seamă"*.
(Calul de soi, măgarii şi mârţoagele) p. 74.

De meritele tale – oricât le-ar fi înaltul, –
Să nu vorbeşti tu însuţi, ci să vorbească altul
(Păpădia şi mărgăritărelul) p. 88.

Se spune de obiceiu că fabula este o poezie uşoară, o poezie copilărească şi că plasată într'o scară evolutivă a poeziei ar fi paralelă cu sporangii. După caz, susţinem acelaş lucru. E adevărat că „fabula", ca vorbă cu prihană contra cârcotelii colective din şezători, este o versificaţie similară, culinar, cu un cucuruz fiert: „nu te hrăneşte, da-ţi umflă burta".

Fabula însă în înţeles de corolar al spiritualităţii caustice, al virulenţii şi al observaţiilor sintetic exprimate, împreunată cu „bun simţ" şi exprimată într'o impecabilă limbă cu rimă şi ritm (de preferinţă ritm vioiu) constitue o poezie aleasă, universală şi plină de tâlc, comestibilă pentru orice etate mintală.

Privind conţinutul fabulelor Dlui V. Militaru, de pildă: „Narcis", „Dulăii", „Măgarul vizir", „Lupii binelui", „Mâna dreaptă-a zeului", cari sunt tot atâtea columne de ironie şi adevăr, sadic aruncat înţelegerii cât şi bunei dispoziţii. Fabula lui V. Militaru are uneori tendinţe actuale şi aici ne place mult, pentru că regăsim între culisele cuvintelor miniştrii, deputaţi sau alte atâtea feţe luminate de întunecimea lor, cari toate desbrăcate, ca la o consultaţie medicală severă, apar deformate mici, şi stigmatizate ca şoarecii în letargie.

Meritul acestei actualităţi trebue accentuat, pentrucă prin el poetul devine util, şi din simplu trubadur devine pedagog.

GH. NOVEANU

CE S'A ÎNTÂMPLAT ÎN LUNA TRECUTĂ? – LA NOI

Praznicul dela Zlatna

Prilej de mare bucurie pentru Şoimii străjeri şi pentru tot poporul din Munţii Apuseni a fost ziua, în care, au văzut pe stăpânul şi arhiereul Nicolae al Clujului, călcând pământul istoricului ţinut al Zlatnei, venind să îndrume un popor frământat de lipsuri materiale, pe calea fericirii, luminată de farul credinţei în Cel mai presus de fire. Şi are o semnificaţie mare această pogorâre a P. S. Episcop în mijlocul turmei credincioşilor săi d'n cetatea lui Avram Iancu, tocmai în acele momente de sublimă trăire, când „şoimii" au ascultat îndemnul istoriei de a cinsti pe înaintaşi şi mai ales de a cinsti, în Zlatna, memoria Preotului erou Emanuil Beşa, printr'o placă de marmoră. A fost

Zlatna: Primirea oaspeților binevestitori

trăirea înălțătoare a unirii sufletești dintre tineri și bătrâni, dintre cei ce trăesc și mormintele sfinte ale eroilor neamului.

Sub acest raport de înfrățire cu generațiile apuse și cu cele mai în vârstă, a fost semnificativă prezența P. S. Sale între noi, fiindcă, înaltul ierarh avea menirea să întoarcă „inimile părinților spre copii și pe cei răsvrătiți la înțelepciunea drepților, întocmind Domnului un popor pregătit" (Luca 1, 17). Inimile părinților s'au întors spre copii atunci când la desvelirea plăcii comemorative P. S. Ierarh a subliniat că fapta bună săvârșită, caracterizează sufletul organizațiilor șoimănești. A fost momentul când și cei mai prigonitori ochi au trebuit să se lumineze văzând că fiii de azi ai neamului românesc caută să intre în făgașul istoric, cinstind pe înaintașii jertfiți pentrub iruința credinței în Dumnezeu și în libertatea națională. Iar cuvintele sublime prin cari P. S. Episcop a descris ființa și jertfa înaintașilor, erau cuvintele imperative ale evangheliei naționalismului adevărat, cu răsunet adânc pentru toți tinerii, dar mai ales pentru toți răsvrătiții cari trebue să apuce calea înțelepciunii drepților. Numai așa se va putea întocmi Domnului un popor vrednic.

Dar coborârea iubitului ierarh, cărturar de elită al neamului românesc, între noi, mai are și nota înoirii noastre sufletești, fiindcă în țara Moților s'a pus o cărămidă în plus la lăcașul culturii neamului, care se înalță zi de zi cu tenacitate, prin instituția de educație națională „Straja țării", în care sunt încadrați Șoimii Astrei. Zi de zi Moții se conving tot mai mult că fără acest locaș este zadarnică orice străduință, fiindcă produsul muncii săvârșite de ei, la lumina zilei, se fură în bezna întunerecului, care dăinue încă amarnic în Munții Apuseni.

Încercările de până acum în ordinea socială și economică, în lipsa pregătirii sufletești, au rămas aproape zadarnice. Și convingerea noastră este, că, fără primatul moral-cultural, fără sufletele alese și adevăratele caractere, adânca rană răvășită în tulpina Moților, de lungimea vitregiei veacurilor, nu va putea fi vindecată. Chiar și în cazul când printr'un miracol s'ar putea realiza dezideratele materiale ale Moților, fără forța morală a omului ele n'ar avea nici o valoare, fiindcă adevărul adevărurilor stă în cuvintele Mântuitorului Hristos: „Ce va folosi omului dacă câștigă lumea toată, însă își va pierde sufletul" (Matei 16, 26.)

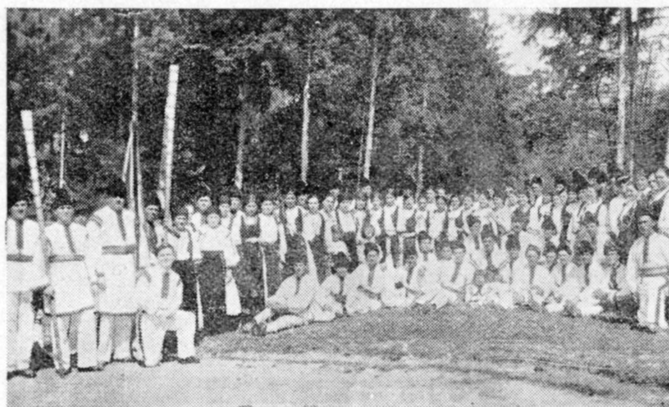
Biserica are marea chemare de a restaura viața morală, de a forma adevăratele suflete. Ea va trebui să-și deschidă larg porțile pentru un tineret, ce aleargă azi în toate direcțiile rozei vânturilor, să prindă adevărul.

Altarul Bisericii noastre ne-a scăpat în lungul veacurilor dela perzanie, așa că în criza morală de azi tot sfântul altar e chemat să ne îndrepte pașii spre lumină, adevăr și dreptate.

Ierarhul nostru ne-a dovedit că Biserica ne are dragi. Ierarhul nostru, primind invitația de a veni între noi, cu toiagul în mână ne adresează cuvintele de îndreptare: Tineri și bătrâni din țara Moților, pavați-vă drumul sufletului vostru cu cea mai durabilă piatră: dragostea de neam și înaintați pe el, având în suflet, aprinsă, făclia credinței în Dumnezeu, căci numai așa neamul românesc va avea mântuirea.

Șoimii, să fim vrednici a răsplăti oboseala Ierarhului nostru, prin muncă neobosită în slujba Bisericii și în a înălțării neamului românesc, prestând muncă dreaptă pentru Țară și Rege.

IOAN POPA

Zlatna: Șoimi și șoimane

Pelerinaj la Mănăstirea brâncovenească

LA MĂNĂSTIREA BRÂNCOVENEASCĂ. Pelerinajul îndătinat la Mănăstirea Brâncovenească dela Sâmbăta de sus (Arhidieceza Sibiului), în anul acesta a luat proporţii deosebit de mari. Pricina acestui fapt îmbucurător a fost, că de astădată s'au sfinţit cele cinci clopote ale sfântului locaş. La solemnitatea religioasă care s'a desfăşurat în Vinerea de după praznicul sfintelor Paşti a participat I. P. S. Mitropolit Nicolae, PP. SS. Episcopi Nicolae al Clujului şi Nicolae al Orăzii, P. S. Arhiereu Vasile, vicarul Mitropoliei Ardealului şi ca la opt mii de credincioşi.

Înălţătoarele slujbe ce s'au săvârşit ca şi înţeleptele predici ce s'au rostit cu acest prilej au avut darul să mângăe şi să însufleţească marea mulţime de lume adunată în pios pelerinaj la ctitoria Voevodului Constantin Brâncoveanu, ctitorie pe care înţeleptul Mitropolit Nicolae o reînvie şi o lărgeşte în condiţii monumentale.

Faima acestui sfânt locaş de închinare va spori an de an atât prin măreaţa lui tradiţie, cât şi prin aşezămintele nouă cu care va fi înzestrat.

„TINERIMEA“ LA BUCUREŞTI. Aşa de frumoasele şi-aşa de utilele concursuri ale „Tinerimei române“ s'au ţinut şi anul acesta în capitala Ţării. Miile de elevi, cari au împopulat câteva zile Bucureştii, înviorându-i străzile cu tinereştile lor chicoteli, s'au întors acasă cu bucuria de a fi văzut capitala României Mari în care au fost primiţi şi înconjuraţi cu toată dragostea.

În schimb, capitala a avut încă odată bucuria de a vedea pe cei mai isteţi reprezentanţi ai tineretului nostru şcolăresc şi de a le admira pe lângă tinereasca lor voioşie, strălucirea straielor naţionale în care erau înveşmântaţi.

LA PROPOVEDUIRE. Zilele săptămânii a treia după Paşti au fost zile de adevărat praznic pentru Românii noştri dreptcredincioşi din munţii lui Horia şi Avram Iancu. Împlinind porunca chemării sale arhiereşti P. S. Sa episcopul nostru Nicolae, însoţit de PP. CC. consilieri Dr. Seb. Stanca, Dr. V. Sava şi L. Curea, prof. Dr. L. Munteanu, precum şi de diac. A. Scurtu şi de corul stud. teologi conduşi de prof. Dr. V. Petraşcu, a cercetat în aceste opt zile paisprezece parohii din protopopiatul Câmpenilor. Drumul acesta a fost aievea un drum de nuntă, cum l-a numit notariul din Albac, unde poporul a închis calea P. S. Sale cu simbolica pantlică tricoloră dela nunţi, pe care a trebuit să o taie cu foarfeca, simbolizând tăierea piedecilor în calea propoveduirii cuvântului evangheliei şi coborârea binecuvântării milrelui Bisericii asupra poporului dreptcredincios.

Pretutindenea P. S. Sa a fost primit cu banderii de călăreţi îmbrăcaţi în vestmintele albe ale Moţilor, cu porţi triumfale din cetină de brad, flori, icoane sfinte şi drapele tricolore, cu cântece de slavă de mulţimea neobicinuit de mare a credincioşilor, dornici de mângăere sufletească şi întărire în credinţa lor strămoşească. Bisericile n'au putut încăpea această mulţime, astfel că în unele locuri P. S. Sa a fost nevoit să servească sf. Liturghie sub ceriul curat al lui Dumnezeu. În cadrul acestei vizitaţii canonice a sfinţit şi fru-

Pe muntele Fericet: Sfinţirea monumentului lui Horia

moasa biserică renovată din Albac, precum și cea din Câmpeni înoită din temelie cu jertfelnica stăruință a fraților Dr. Remus Furdui și prot Iosif Furdui, înzestrată și cu un admirabil iconostas, opera pictorului localnic prof. Ion Mihon.

P. S. Sa și însoțitori săi au cutreerat parohiile risipite pe culmile dealurilor, pe drumuri grele, când pe jos, când în cară trase de boi, pentruca să aducă prinos de sfântă închinare la casa lui Avram Iancu din Vidra și la vatra casei lui Horia, din culmea „Fericetului" unde învățătorii cercului Albac au ridicat un frumos monument de marmoră, care a fost desvelit și sfințit cu acest prilej cu o impresionantă solemnitate. În bătaia de lumină și căldură a soarelui, în șoaptele codrilor de brad aveai senzația că de-asupra noastră a tuturor plutește viu duhul marilor eroi dela 1784 și 1848, ca un memento pentru urmașii lor de astăzi, ca să fie și ei gata în orice clipă să facă aceleași sacrificii pentru neam și lege, pe cari ei le-au făcut.

P. S. Sa n'a lăsat să treacă nici un prilej de oprire în biserici la mese și în drumul său, ca să nu rostească îndemnuri pline de dragoste părintească, vestind cu largă dărnicie cuvântul evangheliei și dragostea de neam, de patrie și de credința noastră dreptmăritoare, iar sclipirea din ochii mulțimei și lacrimile frânte de clipirea genelor au fost o dovadă, că aceste cuvinte au pătruns la inima credincioșilor.

S. S.

EXPOZIȚIA N. BRANA. După capitala țării, Clujul a fost cinstit cu expoziția pictorului N. Brana. La București, ca și'n capitala Ardealului, publicul înțelegător de artă a avut fericitul prilej de a admira lucrările plastice ale unui artist de cea mai autentică rasă.

Dl N. Brana e mai presus de toate un meșter al compoziției. Lucrările în culori ca și gravurile D-sale vădesc pe artistul îndrăgostit de Ardealul său natal — „Ardealul covârșit de muncă, încovoiat de nevoi și intunecat de grija zilei de mâine".

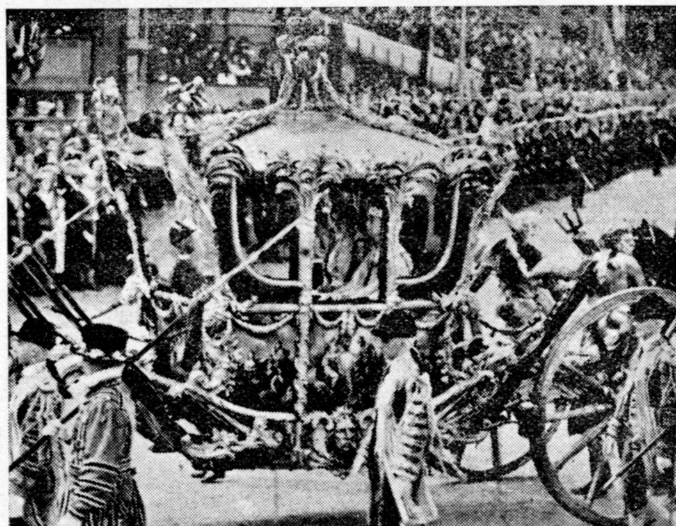

N. Brana: Sămănătorul

Icoanele inconostasului din Gălpâia, zugrăvite și expuse de dl N. Brana deschid artistului un nou tărâm de activitate care-i va spori renumele.

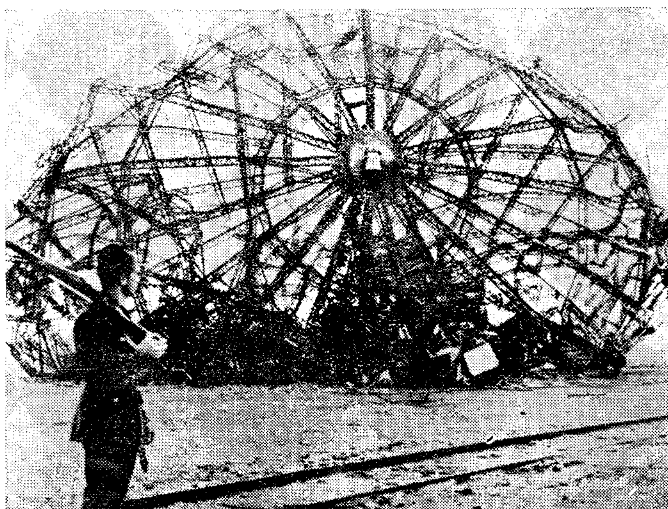
La alții

ÎNCORONAREA REGELUI GEORGE VI al Angliei s'a făcut, zilele trecute, cu mare fast, în puterea tradițiilor naționale și religioase ale poporului celui mai conservativ din lume, care tocmai prin religie și prin virtuțiile civice și-a impus și-și menține stăpânirea politică peste o treime a globului terestru. Tronul englez, în puterea acestor puternice tradiții revenia fratelui său mai mare, care a preferat o viață simplă alături de femeia căreia — între alți factori, în primul loc — Biserica anglicană i s'a împotrivit de a o vedea ridicată pe gloriosul tron. La marile festivități de încoronare cari au avut loc în ziua de 12 Mai — fixată încă pentru încoronarea fostului suveran dimisionat — a participat și o delegație românească, în frunte cu Măria Sa Mihai, Marele Voevod de Alba-Iulia, care a fost împărtășit în Anglia, de toată lumea, ca și de familia regală engleză, de toate atențiile.

Istorica trăsură în care sunt purtați regii Angliei la încoronare

REGELE VICTOR EMANUEL IN UNGARIA. M. Sa Regele Victor Emanuel al Italiei a făcut de curând o vizită de câ-

Scheletul dirijabilului „Contele Zeppelin“

teva zile în capitala **Ungariei**. Înalta vizită a vrut să sublinieze încă odată strânsele legături de prietenie dintre cele două țări.

Suveranul Italiei a fost primit cu o rară însuflețire de Ungurii cari au ținut să-i mulțumească și cu acest prilej dlui Mussolini pentru sprijinul ce li l-a dat tendințelor lor revizioniste. Adevărat că acest sprijin a fost numai teoretic, n'a mutat și nu va muta nici odată granițele „Ungariei mici“ – dar Ungurii – romantici cum sunt – se bucură și de-atâta.

„CONTELE ZEPPELIN“ MISTUIT DE FLACĂRI. Faimosul dirijabil german, „Contele Zepelin“, care făcea curse între Europa și America a fost victima unui groaznic accident pe urma căruia a fost mistuit de flacări – rămânând doar un uriaș schelet de metal. Nenorocirea a fost cu atât mai mare, cu cât aproape toți pasagerii monstrului aerian și-au pierdut viața cu prilejul acestui dezastru.

Jalea stârnită în Germania de prăbușirea „Contelui Zeppelin“ a fost impresionantă. Forurile competente ale Reichului au decis să purceadă la construirea unui nou dirijabil.

Colțul vesel

DE-ALE COPIILOR

— Dacă n'o săruți pe mătușa imediat, te trimit la culcare.

— Bună seara, mamă!

*

Institutorul face cu tinerii lui elevi curs de agricultură.

— Popescule, ia să-mi spui tu, care e timpul cel mai bun pentru cules merele?

Elevul Popescu se uită un moment în jos într'o posă de profundă gândire, apoi răspunde cu emfază:

— Cel mai bun timp pentru cules merele este atunci când cânii sunt legați și proprietarul grădinii nu-i acasă.

*

— De ce plângi puiule?

— Gică m'a lovit.

— Cum te-a lovit?

— Am vrut să-i dau un pumn, dar el s'a plecat și am dat în perete.

*

Anuța și Lucica discută despre talentele mamelor lor.

— Mama mea știe să facă asta.

— A mea știe să facă asta.

Discuția devine mai aprinsă.

— Este un lucru pe care mama mea știe să-l facă și a ta nu-l face.

— Care lucru?

— Ea poate să-și scoată toți dinții dintr'o dată, na!!

*

— De ce vii târziu la școală, Petrică?

— Tatăl meu a avut nevoie de mine.

— Nu putea să ia pe altcine în locul tău?

— Nu!

— De ce?

— Pentrucă mi-a tras o bătae strașnică, fiindcă am spart vasul de cristal.

*

— Ionel, ce are frățiorul tău?

— Țipă pentrucă vreau să mănânc o prăjitură și lui nu vreau să-i dau.

— A lui e gata?

— Da, și tot așa a țipat, când am mâncat-o.

*

Mama: Lenuțo, ești insuportabilă cu obiceiul tău, de a nu mă asculta niciodată, ai să faci să-mi iasă peri albi.

Lenuța: (după puțină gândire): Atunci nici tu n'ai fost cuminte când erai mică, pentrucă mama mare are tot părul alb.

*

UNUL CARE ȘTIE CE FACE

— Se poate, măi Popescule, să ieși cu pălăria asta pe stradă? Nu ți-e rușine?

— Ce știți voi! Nevastă-mea mi-a spus acum șase luni: „Până când n'ai să-ți cumperi o pălărie nouă, n'am să mai ies cu tine în oraș...“

Sumarul revistei „Viața Ilustrată pe anul 1936

I. Studii, articole, nuvele, poezii, note de drum

II. Cronica literară

III. Cronica evenimentelor interne

IV. Cronica evenimentelor externe

V. Ghiveciu

VI. Viața veselă:

ÎN ACEST NUMĂR:

---o-o---

PENTRU COLABORATORI

Revista se pune sub tipar totdeauna la 15 ale lunei. Domnii colaboratori sunt rugați să-și trimită manuscrisele până la această dată. Rugăm articole scurte, scrise citeț, pe o singură pagină a hârtiei. Întrucât e posibil dorim ilustrații (fotografii) la text. Ordinea articolelor e determinată de necesități tehnice, nu de alte considerații. – Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Primim spre publicare cronici despre evenimentele culturale și sociale din oricare parte a țării. Aceste cronici trebue să fie însă însoțite de fotografii.

VIAȚA ILUSTRATĂ

REVISTĂ DE FAMILIE

APARE LUNAR

ABONAMENTUL PE UN AN 200 LEI. PE O JUMĂTATE AN 100 LEI. UN NUMAR 20 LEI

REDACȚIA: CLUJ, EPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

ADMINISTRAȚIA: CLUJ, LIBRĂRIA EPARHIALĂ, PIAȚA CUZA VODĂ 6

o-o

Pentru abonați

Dacă nu găsiți revista la librăria dela care ați cumpărat-o până acuma, adresați-Vă direct administrației. Pentrucă nu mai trimitem revista librăriilor cari nu-și achită datoria față de noi.

o-o

Nu uitați să Vă înoiți abonamentul la „Viața Ilustrată" și să recomandați revista prietinilor și cunoscuților D-Voastră. „Viața Ilustrată" este unica revistă de familie, care duce în casa Românului lumină pentru suflet și desfătare pentru ochi.

TIPARUL TIPOGRAFIEI EPARHIEI ORT. ROM. CLUJ